I

# واردات

شیخ بدرالدین سماوی

مترجمی

شیخ الاسلام

موسی کاظم

هذا كتاب ترجمهٔ واردات بدر الدین

بسم الله الرحمن الرحیم

## آخرت

امور آخرت، جهلانڭ زعم ایتدكلری كبی دكلدر.

امور آخرت عالم امردن، عالم غیبدن، عالم ملكوتدندر.

عوامڭ ظن ایتدیكی كبی عالم شهادتدن دكلدر. امور مذكوره یه متعلق اولان كلام انبیا طوغریدر. انبیا او سوزلرنده صادقدر. لكن ایسه او سوزلری كلا مقیددر. هیچ شبهه ایتمه كه آثارده كلمه و اخبارده وارد و شایع اولمه اولان جنت، حور، قصور، اثمار، انهار، عذاب نار و امثالی شیلر معانی ظاهره سنه منحصر دكلدر. بونلرڭ دیگر معنالری دخی واردر كه او معنالری انجق اصفیا و اولیا بیلیرلر.

حكمت عبادت. عبادتڭ وضعندن مقصد قلوبڭ او وجود اعظم و باقی اقدمه توجه ایتدیرمكدر. بناءً علیه امور دنیا ایله مشغول بر قلب ایله بیڭ سنه نماز قیلمش اولسه‌ڭ ینه بر عبادت حسنه اتیانه نتیجه اولمازسڭ.

معاد جسمانی. بو بدن ایچون بقا اولمدیغی كبی بعد الفنا اجزاسی ایچون مكان سابقیله بر دها تركب دخی یوقدر.

واقعا قرآنده احیای موتا مسئله‌سی واردر. فقط اورادهكی احیای موتا دن مراد اجزای عضویه‌ڭ بعد الفنا بر دها تركبی و بعینه اولكی حاله ارجاعی دكلدر.

ای غافل . سن نرده ، حقیقت نرده ! دنیا ایله مشغول اولدیغڭ ایچون
تحصیل کمالات وصفی ادراك ایده مزسڭ . محال اولان شیلری هیچ حقیقت
دیه تخیّل ایدرسڭ . و حقیقتدن او قدر اوزاقده سڭ که حقیقت حالی الکا بر شی
بیلدیرمك ایسته‌سه الکا توجه و اقبال بیله کوسترمزسڭ ! بونلره برابر قصورڭی فائده
حقه میل ایده‌جکنی امید ایده‌رك سکا بر مثال ایراد ایدیورم :
سن بر چوجوق کبیسڭ . تعلّمدن نفرت دکل بلکه اکا رغبت ایتسون دیه چوجغه
علوم و فنون فوائد و سائر لذائذ محسوسه ایله تمثیل اولنور ، بو صورتله چوجغه
تحصیل کمالاته الیشدیریلور . ایشته انبیاء ده اولیای اطفال کبی اولوب ، سزی
تحصیل کمالاته الیشدیرمك ایچون امور اخرویه‌یی بر قسم لذائذ جسمانیه و صور محسوسه ایله
تمثیل و تصویر ایتمشلردر . سن بو غافل قلبڭ ایله الهی و انبیایی بیلدیکم و باخصوص
قرائت کتب ایله بیلدیکم طرزده‌می بولورسڭ .
ایمدی اولکی درس ایله اشتغال ایتدکجه او نسبتده ادراك حقیقته باشلایه‌رق
اوامر الهیه و سائر بعض اصطلاحات قرآنیه :
امر الهی اقتضای ذاتیدن عبارتدر . لفظ و حروف و لسان عربیدن منزهدر .
بناءً علیه « الله شو شیئی ایله شو شیئی امر ایتدی » دیمك « وجود مطلق ذاتی
او شیئی اویله اقتضا ایتدی » دیمکدر . قلم ده هر شیئڭ کنه حقیقتندن عبارتدر .
مثلا سنڭ بر حقیقتڭ ، بر هویتڭ یوقمی ! ایشته او حقیقت ، سنڭ ایچون بر
قلمدر . هر شیئڭ حقیقی اطوارده ، او زمانده کندیسنه جاری اوله‌جق شیلری
بر مقدمه یعنی تأثیر ایتدکده اولدیغی ایچون قلم نامنی المشدر . حور و قصور و
انهار و اشجار و اثمار و امثالی شیلرڭ کافه‌سی ده عالم حسده دکل
عالم خیالده تحقق ایدر . جن ده بویله‌در . تکرم « الجنّه » اسمی ده بوکا

دلالت ایدر. زیرا ( جَنَّةَ عَيْنِ الْحِسِّ الظَّاهِرِي ) دینیلدیکه حس ظاهری دن
غائب اولدی. دیمکدر. حتی مشاهده ایدنلر انی حس ظاهری لریله مشاهده ایتمه
اولدقلرینی ظن ایدرلر سه ده حقیقت حالده ویله دکلدر. انلر جنی قوه خیالیه لریله
مشاهده ایتمشلردر. زیرا اگر حس ظاهری ایله مشاهده ایتمه اولسه لردی حس ظاهر
هرکسده مشترک اولدیغندن هرکسک دخی جنی مشاهده ایتمسی لازم گلیردی.
( لا یعلم الغیب الا الله والراسخون فی العلم ) آیتنک توجیه وتفسیری. جناب حق
( لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِاللهِ ) بیوردی.
فی العلم ده کی الف لام استغراق ایچوندر. علی العموم هرشیئ جمله سی، حقیقت
ونفس الامرده انجق او واحد قهاردن عبارت اولدیغندن آرتق بوبابده اصلا
شبهه یوقدر. چونکه ( راسخون فی العلم ) آللهدن عبارتدر. الله بتقه،
راسخون فی العلم دخی بتقه دکلدر. بومسئلهده نزاع محل قالمیور.
اشیانک کندیکنده موجود اولدیغی وبناءً علیه کنت کنزاً حدیثنک ظهور ایتدیکی
هرشیده حتی هر ذره ده بیله بالجمله اشیا موجوددر.
گوردکمی که بر حبه ده بر آغاجک هیئتی بالقوه موجود ومندمج اولدیغی گبی
حبه دخی بالکلیه آغاجک هر جزئنده بالقوه موجود ومندمجدر. چونکه آغاج
حبه دن، حبه ده آغاجک میوه سندن ومیوه ایله آغاجک بالجمله اجزاسندن
حصوله گلمکده در. ایشته عوالمده بویله اولوب بالجمله اجزاسی ایله کندی اصلنده
یعنی وجود مطلقده و او اصل دخی عوالمک هر برنده، بالکلیه، موجود ومحققدر.
اویله ایسه بالجمله اشیانک ذراتدن هر ذره ده موجود ومندمج اولدیغی تحققدر.
بوراسی معلوم اولنجه طالب حقه ( كُنتُ كَنزًا مَخفِيًّا فَأَحبَبتُ أَن أُعرَفَ فَخَلَقتُ الخَلقَ
لِأُعرَفَ ) حدیث قدسی سنک سری البته ظهور ایدر. یعنی طالب حقه مجموع عوالمک

کندی افرادندن هر فردنده مختص اولدیغی و انسانک ده افرادندن بولندیغی
بحثه تأمل ایدلمه‌سه آرتق کندیسنه حدیث شریف مذکورک معنای حقیقیسی بلا شك
منکشف اولور .

جناب حق بر کنز مخفی ایمش . بیلنمک ایسته‌مش . بیلنسون دیه بو مخلوقاتی خلق ایتمش
حالبوکه آئینه‌یه کندیسی در . بشقه‌سی دکل . کندیسی هر شیدن منزه اولمقله برابر
هر شیء ایله ده متحددر .

بیت

( صفاء لنور قلبه مستحکم فیه   خفیف نور ضیاء لقلب محفوف بالف مشعل )

مآلی : قلبیمده مخفی بر شیدن عبارت اولان بو نور بکا صفا بخش اولیور .
با بیك مشعله ایله محاط بر قلبی ضیادار ایدن بو نورك بخش ایده‌جکی صفا
فضل اولور . دیکمدر .

ای سالك مأیوس اولمه . قطع مسالك ایتدکجه سنك ده او نور ایله
صفایاب اوله جغك مأمولدر . انسانلرك عبادتده خطالری انسانلرك بعضیلرینه
یاخود دراهم و یا دنانیره و یا عزت و مفاخره و یا مأکل و مشاربه عبادت
ایدیورلرده ینه الله‌ه عبادت ایدیورز ظننده بولنورلر عادتا نه یاپدیقلرینی بیلمیورلر .

ارض و سمایه عرض اولنان امانت

جناب حق ( انا عرضنا الامانة علی السموات والارض والجبالِ فابینَ
ان یحملنها واشفقنَ منها وحملَهَا الانسانُ اِنّهُ کانَ ظلوماً جهولا ) بیوردی
اهل تحقیق بوراده‌کی امانتدن مقصد معرفت الله در دیدی . بن دیرم که

بو آیتدن مقصد صورت حقه اولمق احتمالی داها قوتلیدر. زیرا انسان صورت حقه
اوزره خلق اولنمشدر. چونکه صورت حقه صورت کل اولوب بو آیه بشقه سنده
دکل انجق انسان ده در. بناء علیه ( السموات والارض والجبال ) قولنده
بر اهل لفظی تقدیرینه حاجت یوقدر. و شو حالده معنای نظم، بالذات سموات،
ارض، جباله کندی صورتمزی عرض ایتدک، انلر او صورتی حمل و قبولدن ابا
ایتدی. حالبوکه انسان ماده سی اعتباریله آنی حامل اولدی و قبول ایلدی.
انسان صورت رحمانیه یی قبولدن اول ایسه ینه ماده سی اعتباریله ظلوم و جهول
ایدی. او صورتی قبول ایدنجه عادل و عالم اولدی دیمکدر.

ملائکه؛ سنی حقه قبوله و ترغیب ایدن هر شئ بر ملک و رحمان ماسوایه توجیه
و سوقه ایدن هر شئ دخی ابلیس و شیطان در. بو حالده سنی سبیل حقه
و طریق رشاده میل ایتدیرن یعنی قلبکده او میلی اویاندیران کندی قوای نفسانیه ک
ملائکه، طریق حقه و سبیل فساده سوق ایلیان شهوات حیوانیه ک و قوای وهمیه ک
دخی شیطان در. حاصلی سنده ملائکه و شیاطینه طولو اولوب حکم ایسه غالبکدر.
جن ده بو ایکی نوع قوای روحیه آره سنده بر طاقم معتدل قوتلردن عبارتدر.
ملائکه واسطه سیله نزول مطر. قطرات مطردن هر قطره نک بر بکجیسی واردر.
بر قطره انجق او سببله اقطار ارضه دن بر موقعه دوشر و بو سببه سقوط قطره نک
علت تامه سی دیمکدر که قطره یی او محله ایندیرن ملک دخی او سببدن او قوتدن
عبارتدر. کذلک هر قطره نک اجزای وجودیه سنده یعنی وجودینی تشکیل ایدن
اجزادن هر بر جزء ایچون دخی بر سبب و بر قوت واردر که او سببله او قوتلر
واسطه سیله قطرهٔ مذکوره تشکل ایتمش و قطره حالنه کیرمشدر. بو حالده
هر قطره ایچون بر ملک واردر و هر قطره ایچون بر طاقم ملائکه واردر قطره لرک

آره سنده منافات یوقدر. زیرا بو ایکی قضیه دن برنجیسی سقوط قطره نك
علت تامه سیدر. ایکنجیسی دخی اسباب وجودیه سی اعتباریله بولنمسی صادقدر.
بونك بویله اولمسی بر قوتك بر صورتده تمثل ایتمسنه و او صورتده ملك قسمیه اولمه سنه
مانع دکلدر. یعنی هر قوت بر صورتده تمثل ایده بیلیر و او صورته ده ملك
نامی ویریلیر.

## جناب حقك مراتب متباینه ده ظهوری

عقوبت، رحمت، ألم، لذت وامثالی شیلرك جمله سی حق تعالی در.
بونلرك حق تعالی دن عبارت اولملرینه هیچ بر مانع دخی یوقدر. چونکه بونلر
جناب حقك تنزلاتی مقتضاسندن اولوب امور نسبیه قبیلندندر. حق تعالی بونلرك
بالذات جمله سندن منزهدر. کوریلورمی که انسان و ییلان دن هر برینك اغزنده کی
لعاب کندیسنه ملایم و مناسب اولدیغی حالده دیکرینه مضر و زهردر.
حقیقت حیوانیه ایسه هم لعابیکیسندن غیرخالی هم ده زهر وضرردن بالکلیه منزه
وعاری در. ایشته حق تعالی ده بویله اولوب هم مراتب موجودات مقتضاسنجه
بری، هم ده او موجوداتدن غیرخالی در. چونکه حق تعالی کل الکلیات در.
حق تعالی نك بالذات ظهوره میلی. جناب حقك ظهوره میل ذاتیسی واردر.
چونکه آنك تحققی انجق جذبیاته تبعیتدر. «کنت کنزا» حدیثنده ذکر اولنان
محبته ایشته او میل ذاتی و اقتضای ذاتی دن عبارتدر.
ایمدی حدیث شریفك معناسی بن بر کنز مخفی یعنی هر صورتدن عاری بر
وجود مطلق ایدم. ظهوره میل ذاتیم اولمغله بو کنز مخفی تعینه و تحققه ایدرك
ظهوره کلدم. دیکدر. بو معنا ایله بعض مشایخك او حدیثه ویردکلری و تخیل
ایلدکلری معنا آره سنده مسافه بعیده واردر. تنبه و تأمل ایده ده اوکی بر

جماعت جاهله (مباهله) وسیله‌دن احترازات. خطیب، امام و سائره گبی بریسی جماعتک مقصودی حق اولمز ایسه اوقللو جماعتی عزلت ایتمک لازمدر. مکرکه آنلری ارشاد قصد اوله. چونکه عبادتک رکن اعظمی مقصودک حق اولمسندن عبارتدر. بویله فوت اولنجه آنلرک عبادتلری ده فوت اولور. یالکز صورت جمعیتلری قالور. صورت جمعیتدن احتراز ایسه اولادر. ( وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِینَ . الآیة )

### لا موجود الا هو

حق تعالی‌دن بشقه موجود یوقدر. اصل مقصود دخی انجق اودر. عرفانک یا مقصود و یا موجود سوزلری دخی بوکا دلیلدر. بناءً علیه حق تعالی بالجمله اشیایه شاملدر. دلوکه اشیانک بعضیسی بعضیسنه ضد اولسون چونکه هپ اشیا وجود مفهومی تحتنده مندرجدر. تعبیر دیگر ایله هپسی او اصل واحدک بر صورت اجزاسیدر. تضاد و تنافی انجق بو صورتلر، بو مرتبه‌لر اعتباریله‌در. حق تعالی بو مرتبه‌لردن منزه اولمقله برابر آنلردن خالی ده دکلدر. اویله ایسه باطل من حیث الوجود حق اولوب بطلانی ایسه بر امر نسبیدر.

هر مرتبه‌نک عالم اجسامده انطواسی وجسدینک اجسام ایله قیامی.

کافهٔ مراتب و صور عالم هپ اجسامده مُنْطَوِی وجسدی اجسام ایله قائمدر. حتی عالم اجسام بالکلیه محو و معدوم اولسه عالم ارواح و عالم مجردات دخی قالمز. صاحب مرصاد بر مثل ایراد ایتمشدر که او مثل ایله اجسامی شکر قامشلرینه، ارواحی ده آنلرک عصاره‌سنه تشبیه ایتمش و بو تشبیه ایله اجسامسز ارواحک موجود و باقی اوله‌میه‌جغنی افهام ایتمش ایسه ده اجسامسز ارواحک وجود و بقاسی ممکن دکلدر. چونکه بو ایکیسی آره‌سنده‌کی تعلق بر امر حقیقی دکل بلکه بر امر اعتباریدر. زیرا حقیقت و نفس الامرده ارواح ایله

اجسام یکدیگرینك عینیدر. انجمله بدن انسان فی الاصل روح ایدی تغیر و تکاثر ایله حق ایدی. یعنی بر صورت، بر ماده لطیفه و رقیقه ایدی. تراکم و تعاقب صور ایله تکاثف ایده ایده بر قالبدن دیگر قالبه گیره گیره نهایت بدن انسان اولدی. حالبوکه شو تکاثف و اجتماعدن حاصل اولان صورتلر بر بر زائل اولنجه انسان ینه تلطف ایده رك تشبیه و تظهردن منزه حق اولور.

## انسانده ایکی جهت

انسان من حیث التأثیر حق، و من حیث التأثر عبد، مخلوق، محکوم، مجبور و مقهوردر. بناءً علیه بالجمله افعال «حق»ك اولوب، صورتلر ایسه هپ آلت التنفیذدر. یعنی حق صورت انسانده تجلی ایتمش و او صورتی او آلت واسطه‌سیله فعالیتی اجرا ایلمکده بولنمشدر. فقط انسان بوندن غفلت ایده رك کندیسنه مخصوص اراده، اختیار، فعل و وجود اولدیغنی تخیل ایدر. انسانك بو غفلتی و تخیلی بر دورلکدرك کندیسندن صدور ایدن بر فعلی ینه دائما کندیسندن حصوله کلمه‌سه اولان بر آلته اسناد ایتمه‌سی کبیدر. شوراسنی اخطار ایده‌لم که انسانك بو تصوری، بو تخیلی مجرد بر غفلته مبنی اولدیغی ایچون مذمومدر. اما اگر کندیسنك حقدن و حقك ده کندیسندن بشقه بر شی اولمدیغنی بیلوب ده فعلی، اختیاری کندی نفسنه حق اولدیغی جهتله اسناد ایلرسه تخیل و تصور مذکور مذموم دکلدر. زیرا عبد بو تقدیرده فعل مخصوصنی بحسب الحقیقه بر صورت مخصوصه‌دن صدور ایتمه اولدیغی و او صورت مخصوصه‌نك ایسه حقدن بشقه بر شی اولمدیغنی بیلمسه اولدیغندن تصور و تخیل مذکور واقع و نفس الامره مطابقدر. بوکا کوره‌در که بن یاپدیم و بن ایتدیم سوزلرنده عارفلره هیچ مصیبت اولوب جاهلره ایسه مخفی دکلدر.

٩

## اراده و اختيار

اراده و اختيار دينيلن شى بر فعلى، بر اشيى اصدار و ايجاد ايده بيلمكدن عبارتدر. يوقسه ديلديكنى ايشلمك و ديلديكنى ترك ايتمك معناسنه دكلدر. زيرا افعالك صدورى مشيتله اولوبده مشيتده اسباب خارجيه و داخليه‌نك اجتماعيله حاصل بر نظام صور و مراتب مقتضياتندن بولنمغله اسباب و صور مذكوره اجتماع ايتدكده مشيت بالضروره و بالوجوب ظهور ايدر. و بونك متعاقب افعال دخى بطريق الوجوب حصوله كلور. فى الواقع انسان كنديسنك افعال مذكوره‌يى ترك مقتدر اولديغنى ظن ايدر. فقط بو ظن بالكليه باطلدر. ترك دخى فعل كبيدر. اويله‌يسه عند التحقيق بر فعلى اصدار و ايجاد ايتدكده او فعلك كنديسندن صدور ايتديكنى بيلمكدن بشقه بر شى قالميه‌جقدر كه اراده و اختيارك معناسى دخى بوندن عبارتدر. بر حيواندن افعال متضاده‌نك صدور ايتدكده اولديغى او حيوانده ديلديكنى ايشلمك و ديلديكنى ترك ايتمك معناسنه بر اراده و بر اختيار بولنديغنى ايهام ايديورسه‌ده، حقيقت حال بوندن بشقه شى در.

خروسك فجرده اوتمسنده و نصف الليلده اوتمسنده دخى بر نوع غرابت واردر. عوام ظن ايدر كه خروسك ديلديكنى ايشلمك، و ديلديكنى ترك ايتمك معناسنه اراده و اختيارى واردرده او اراده و اختيارى ايله فجرده اوتيور و نصف الليلده اوتيور. حالبوكه بو ظن بر ظن باطل و قول كاذبدر. ايشته كشف و الهامك بكا اعطا ايلديكى تحقيق بوندن عبارتدر اما بو تحقيق عقول ناقصه‌يه موافق كلميه‌جكنى بيلمم. و اريسون كلمسون

## قدم عالم و حقدن صدور ایدن اضداد

عالم جنسیله، نوعیله، شخص مطلقی ایله قدیم اولمقله برابر، حدوث ایله متصفدر. فقط بو حدوث حدوث زمانی دکل، حدوث ذاتی در.

صدور عالمک مقتضای وجوه اولمسنه «حدوث» نامی ویرلیر، وفقط مقتضی ایله مقتضا اراده سنه برابر بیله کیرمه مشدر.

جناب حقدن اضداد صدور ایدر. بونلرک بعضیسنه راضی اولور دیکر بعضیسنه ده راضی اولماز. هله اشیای متضاده نک حقدن صدوری مقتضای ذاته اولدیغندن، بونلرک وقوعی بهرحال لازمدر. چونکه مقتضای ذاتی ذاتدن تخلف ایتمز. بعضیسنک مرضی و دیکرینک ده غیر مرضی اولدیغنه کلنجه بو ده طوغریدر. چونکه بو اشیا و افعال متضاده ایکی قسمه منقسمدر.

بریسی کسب کمالات کبی نظام عالمه عائد، دیکری ایسه بو مقصد عالیدن خارجدرکه برنجیسنه «مرضی»، و ایکنجیسنه ده «غیر مرضی» نامی ویرلمشدر.

جناب حقدن بویله غیر مرضی اشیا و افعالک صدوری بر تخصصدن خالی کورن، در زمان اعتدالده راضی اولمیه‌جغی بر طاقم افعال قبیحه نک حسب التعصب بلا اختیار صدور ایتمسنی بکلر. واقعا صدور افعال و اشیا مشیئتله در. فقط او مشیئت اقتضای ذاتی مغایرسنه در. الهی ظاهرک خدایتیله مغایر دکلدر.

انلردن بعضیلری قبایح و فواحشک حقدن صدور ایتدیکنی و فقط بو صدورک کندیلرنجه معتبر اولان معنایه کوره اراده و اختیار ایله حصوله کلدیکنی ادعا ایتمشلر ایسه ده حق تعالی اونلرک اراده و اختیاردن متعالی و اونلرک دیدکلری مشیئتدن بالکلیه بریدر.

امر مرشده اطاعت لزومی

طالب حق خسته یه، کمالات مطلوبه ده صحته؛ جهل و نادانی دخی مرضه، مرشد ایسه طبیب حاذقه بکزر. شویله که؛ بر خسته کندوسنی طبیبه تسلیم ایدر. طبیب آنی اقتضا ایتدیکی وجهله معاینه و تداوی ایدر. انواع ادویه یی اعطا و پرهیز و معالجاتی اجرا ایدر. خسته بو ادویه نک مرارتنه و معالجاتک آلام و اکدارینه صبر و تحمل ایدر. کسب صحت و اعادهٔ عافیت ایتمک امیدیله طبیبک هر امرینه امتثال ایدر. حالبوکه امید ایتدیکی صحت و عافیته بعضاً نائل اولور، بعضاً اولماز. مع هذا ینه امر طبیبه امتثال کندوسنه بهر حال لازم کلور. حتی بن شفایاب اولمیجه سنک امرینه امتثال ایتمیه جکم، دیدیکلری ایشلری یاپمیه جغم دیسه بو سوزی قطعیاً معقول کوریلمز.

ایشته طالب راه حقیقت و سالک طریق هدایت اولان کیمسه ده بویله اولوب عوائق دنیویه و علائق نفسانیه سنی قطع ایدرک مطلوبه وصلت ایچون شیخ و مرشدی طرفندن نه کبی شیلر کندیسنه توجیه و امر اولونورسه او امرلره جداً امتثال و همان آخرایه کرچکدن اشتغال ایتمک لازم کلور. بناءً علیه مرشدیمه مطلوبم حاصل اولمیجه دیدیکلری شیلری اجرا ایده میه جکم دیسه بو سوز امارهٔ سفاهت و دلیل جهالت عد ایلیه.

شعر

« وللمرء ان یسعی بما فیه نفعه     ولیس علیه ان یساعده الدهر »

« فان نال بالسعی المنی تم امره     وان عرضه المقدور کان له العذر »

مآلی: انسان کندیسنه نافع اولان شیئی تحصیله سعی ایتملی و مع هذا دهرک ده هر خصوصده کندیسنه مساعده ایتمیه جکنی بیلملی در.

بناءً علیه اگر انسان سعی بلیغی ایله مطلوبنه نائل اولور ایسه تماماً مراددر، واگر
بر مانع مقدر ظهور ایدر ایسه بالمشیئت معذوردر. مثلا دنیا ایله ترک اشتغال
حقه وصول وسائلنک اعظم اصولیدر. ایسه بو مرکزده ایکن بر چوق آدملر
واردر که حسب الظاهر وحقیقتجه آرزو سنده بولندقلری حالده کندیلرینه بو جهت
یعنی دنیا ایله اشتغالی ترک جهتی عرض و تکلیف اولندقده مطلوبه نائل اولمغه
دنیا ایله اشتغالی ترک ایده مم دیرلر. بو سوزک عقلدن بعید بر سوز اولدیغی
دوشونمزلر.

## مسالك انبياء

انبیاء اولیای اطفاله بڭزرلر. اولیای اطفال چوجقلری نفس الامرده
موجود اولمیان بر طاقم اشیا ایله اطماع ویا اخافه ایدرک کتب مکاتبه تشویق
وترغیب ایتدکلری کبی، انبیاء دخی مبعوث اولدقلری اقوامی بر طاقم اشیای مادیه وصور محسوسه
ایله اطماع وانذار ایدرک، آنلری کمالات حقه ومعارف الٰهیه‌یه تشویق وترغیب ایتمشلردر.
شوقدرکه اطفالی کتب مکاتبه تشویق ایچون ذکر اولنان شیلر بعضاً کذب محض اوله بیلیر
فقط انبیای عظام حضراتی شائبهٔ کذبدن منزه اولدقلرندن آنلر طرفندن اُمتلرینک احوالنه
مناسب اولهرق سرد واتیان ایدیلن تشبیهات وتقریراتک دیگر معنالری دخی واردر.
او معنالری انجق عارفلر بیلیرلر. مثلا عوامدن بریسنه شو ایشی یاپارسه‌ڭ
سکا فوردن ایکی قوسه ویره‌جکدر. دیدیکی زمان او کیمسه بو راده‌کی فوردن
ایکی قوسه سوزینی بین العوام معروف ومشهور اولان معنایه حمل ایدر. حالبوکه
قصد واراده اولنان معنا بو دکل بلکه بین الانبیاء والاولیاء معروف اولان معنادرکه
اوده ایکی قوشک ایکی مسئلهٔ علمیه‌دن عبارت اولمسیدر.
رؤیاده بونک نظیری اولوب انده کورینان صورت، ظاهری اوزره دکلدر.

لكن رؤيا هر كس حقنده كثير الوقوع اولديغندن ناس آنك ظاهرى اوزره
اولديغنى بيليرلر و تعبيرى خصوصنده تأمل و تفكر ايده‌رك دلالت ايده‌جكى شيئى
آكلارلر. فقط مسالك انبيا و اولياء اللهدن بيقه‌لرينه مسدود اولديغى جهتله
اوليادن ماعدا بوتون ناس اونلرده اعمى اولوب عادتا نه‌يه باصه‌جقلرينى بيلمزلر
اما اولياء الله نور كشف و ضياء الهام ايله بتون خفا مسالك مذكوره‌يى بك كوزل
كوروب آكلارلر و اورالرده بصيرت اوزره يورويوب كيدرلر.
ناسك سلوك ايتدكلرى طرقى تأمل ايدر ايسه‌ك بو طرقلرك قوه منقسم و
جمله‌سنك ظنونه مبنى اولديغنى كورورسك. من لم يذق لم يعرف

## عيسى عليه السلام

عيسى عليه السلام روحى ايله حى و جسد عنصريسيله ميتدر.
فقط كندينى روح الله اولديغى و بناء عليه روحانيت آنده غالب بولنديغى
و موت ايسه روحك دكل انجق جسده تعلق ايتديكى ايچون «عيسى اولمدى»
ديديلر. بو سوزلرينى الحكم للغالب حكمتنه بنا ايتديلر. بو قسم
«عيسى عليه السلام اولمدى» سوزلريله «عيسى عليه السلام جسد عنصريسيله
اولمدى» معناسنى قصد ايتمديلر. زيرا جسد عنصريسنك اولميوب الآن
حى اولمسى قطعيًا محالدر. فافهم!
سكز يوز سنه‌سنده برجمعه كيجه‌سى عالم معناده سرايا نبيل الله‌يه بوردمه
ايكى آدم كوردم. بونلر عيسى عليه السلامك جسدينى ايكى اللرى ايله طوتدرده
بكا عرض ايديورلرايدى. بو وجه ايله مشار اليهك وفات ايتمش اولديغنى

ایقاظ و ارشاد ایدیورلردی .

حشر جسمانی . عوامك زعم ایتدیکی کبی حشر اجساد ممکن اولمز . مکر بر زمان کلکده آتیده نوع انساندن بر شخص قالمیه ، و بعده یر ، دمادرسز اولرق طوپراقدن بر انسان تولد ایدوب آندن صوکره یه تناسل باشلایه .

## جنت و نار و ملائکه یه دائر بحث دیکر

جنت و نار و بونلرك تفصیلاتنه عائد لفظلر ایچون معانی واردر . فقط او معانی عقول جهال ده بر شکل آلدیغی معنالردن غیری در . ملائکه ده عالم ملکوت ده در . و بونلر محسوس شکلنده موجود دکلدر . چونکه عالم ملکوت بو عالم محسوسك باطندن باشقه بر شی دکلدر . الحاصل بواعث خیره ملائکه ، بواعث شره ده شیاطین و ابالیس تسمیه اولنمشدر . بعضا انسان بو بواعثدن برینی تخیل و تصور ایتدکده او شی کندی استعدادینه کوره بر شی محسوس صورتنده کورر . و بونك اورنکی اشباح سائره کبی آنکده حقیقةً خارجده موجود بر شی اولدیغی ظن و اعتقاد ایدر . حالبوکه بو ظن و اعتقاد خلاف واقعدر . چونکه تصور اولنان او شی خارجده دکل آنك قوهٔ خیالیه سنده موجوددر . بو ظن و اعتقادك سببی ده مشاهدهٔ خیالیه نك مشاهدهٔ حسیه یه زیاده بکزه مسیدر . حتی بر انسان بر شیئه بر زمان دقتله باقدقدن صکره کوزلری یومدیغی ده او شی نظرده اولدیغی کبی خیالاً مشاهده ایدر . شئ مذکورك نه شکلده ، نه وصفده ، نه کیفیتده اولدیغی کوزلریله کوررکبی کورور . حمه دن اعراض ایدن بر رجل فاسق و بر شخص متمرده دخی شیطان تسمیه اولنور . او اوهام و اباطیل دن خالی بر قلبه مالك اولان بر مرد صالح ده بعضاً عالم منامده استقبالده ظهوره کله جك شیلری عیناً کورور .

حقیقت رؤیا . حكمای محققین رؤیایی بیانده روح انسانی عالم مجرداته
اتصال ایدرده صور وقایع اورادن كندیسنه منعكس اولور . دیدیلر .
بونك بویله اولمسی احتمالی اولدیغی كبی كوریلن شیئلك نائمدن خارج اولمیوب
بلكه اونك كندی خیالات دماغیهسی و تصورات ذهنیهسی اولمسی احتمالی دخی
واردر . چونكه انسان اشیایی حال یقظده تصور ایتدیكی كبی حال نومده
ده تصور ایدر . بناءً علیه بر نائمك حال نومده مشاهده ایتدیكی شیئلك
روحك مجرداته نسبت اتصال ایتمسی واثره مقابله ایتمسیله حاصل اولمسه بر صورته ،
یعنی اولمدیغی تعیین ایتمز . و حكمانك رؤیا حقنده كی سوزلری قطعیت حكمی ایلمز
حتی مأمول ایدهرم كه حتی بن دیدیكم كبی اولوب حكمانك دیدیكی كبی دكلدر .
زیرا نائم اكثریا حال یقظده ایتدیكی ویا كوردیكی ویاخود ایشتدیكی ویا تصور
ایتدیكی ویاخود اكا مناسب برشئی كوره بیلیر . اگر رؤیا حكمانك دیدیكی كبی
مجرداته مقابله و اتصال ایله حاصل اولور برشئی اولسه ایدی نائمك عالم معناده
كوردیكی شیئلر میاننده كرك كندیسنی و كرك جنسنی اوله هیچ ده كورمدیكی
ویا ایشتمدیكی ویا قلبنه خطور ایتمدیكی برشئی دخی بولنه بیلیر ایدی .
حالبوكه نائم بویله برشئی اصلا كورمیور ، تخیلات دائرهسنده دوران ایدیور .
قلب و دماغ حال یقظده اولدیغی كبی حال نومده ده فعالیتی اجرا
ایدهرك تصورات و تخیلاتدن اصلا خالی قالماز ؛ صفوت و خالصیتی
نسبتده بو تصورات و تخیلاتده اصابت دخی ایدر . الحاصل رؤیا دینیلن شی
نائمده بر طاقم صورتلر تمثل ایتمسه كندی خواطرات ذهنیهسندن بشقه
برشئی دكلدر .

## خلقت عالمه دائر بر قضیه‌نك معنای حقیقیسی

جناب حق اولا بر جوهر یاراتدی. بعده او جوهردن بو عالمی خلق و ایجاد ایتدی
قضیه‌سی مشهور کلام‌در. بن دیرم که بو جوهردن مراد صورتیه حق آن اول
کنفیکونده ظهور ایتمه‌مش اولان اول موجوددر. بناءً علیه قضیهٔ مذکوره‌نك معناسی
جناب حق اولا بر صورت بسیطه‌ده ظهور ایلدی. بعده او صورتدن دیگر
صورتلر تشعب ایده‌رك نهایت شو مکونات حصوله کلدی دیمکدر.

### دعاء و ذکر

دعالر و ذکرلر هپ قلبك مطلوبه یعنی حقه توجه ایتمسی ایچوندر.
بناءً علیه بونلر رابطه حکمنده اولوب اصل مؤثر اولان توجه‌در. بو مسئله‌یه
اشیای کثیره تفریع و بونلرك اهل غفلته خفی اولان تشبیهاتیه ایلر.
عملسز علم ایمانسز عمل و یاخود روحسز بدنه بکزر.
بنه اراده و اختیار. متکلمین جناب حق قادر مطلق و مختاردر دیدیلر.
بو اختیارده صحة الفعل و الترك معناسی ویردیلر. بناءً علیه آنلر
بو سوزلری جناب حقك کافرك کفرنی و ظالمك ظلمنی اراده و اختیار ایتمش
اولدیغنی افاده ایتدی.
ابو علی و امثالی دخی الله تعالی موجب بالذات‌در. یعنی آنك وجودی
عالمك وجودینه مغایردر. فقط آنده بطریق الایجاب مؤثردر رأیینده
بولندیلر. بو ایکی اعتقادك ایکیسی ده باطل اولوب جهل محضه‌دن و حقه
عدم اطلاعدن نشئت ایتمشدر. زیرا حقك اراده‌سی، مشیتی، اختیاری
هپ استعداد عالم اوزره جاری و آکا تابع‌در. بر شیئده استعداد اولمیجه
آنده بر اثر ظهور ایتمك احتمالی یوقدر.

« يفعل الله ما يشاء ويحكم ما يريد »

قولنك معناسي جناب حق شيء واحده هر نه اولور ايسه اولسون ايشلر ديمك دكلدر. بلكه بونك معناسي جناب حق بر شيئك هر نه يه استعدادي وار ايسه آني ويرر وايشلر ديمكدر. چونكه مشيت الٰهيه استعداده تابع وبوتون كائنات بحسب الاستعداد كندوسندن صادر وحاصلدر.

ايشته مشيت الٰهيه نك تعلقي انجق بويله اولوب بونك خلافنه تعلقي شيئت ايسه غير ممكندر.

آدمك الله تعالى ديديكي شيئي ايشلر وفقط انجه استعداده كوره شيئي ويرر. حق تعالى ديديكي شيئي فعل ايشلر كه ديمكي مقتضاي ذات وايشلديكي ايسه كندي ظهورينه مرآتدر.

اراده واختيار صحة الفعل والترك معناسنه حاصل اولديغيكه انسان بعضا ايچديكي بر سيدن ناشي عقلانك اولور. اكر ادسي بلسه عمي، كوري در حال زائل اولور. از بيلمديكي ايچون باطنا كندينده بر الم حس ايدر. بو الم ايله بر مدت مغموم اولور كيدر. ايشته بو غم باطني والم وجداننده بر ايشدر. او انسان بوني ده مي ذات الفعل والترك معناسنجه كندي اراده واختياريله ياپيشدر. كلمه توحيد ايله (الملك لا يدخل) حديث شريفلري معنالري (لا اله الا الله) قولي ما في الكون غير الله ديمكدر.

(الملك لا يدخل بيتا فيه كلب) حديث شريفنده كندينده صفت كلبيه دن بر اثر بولنان بركيمسه نك قلبنده مراتب ملكيه دن بر مرتبه واوصاف قدسيه دن بر وصف بولنمامالنده در.

## انسانلرك معبود موهومه عبادتلری

انسانلر زمان جاهلیتده صنم محسوسه عبادت ایدیورلر ایدی. بو زمانده ایسه صنم موهومه عبادت ایدیورلر. امید ایدەرم که الله حقی اظهار ایدرده ناس معبود حقه عبادت ایدرلر.

الله نه در؟ الله وجود مطلقدن عبارتدر. بالجمله افعال او وجوددن ظهور ایتدیکی، و بو اعتبار ایله کافهٔ کمالاته جامع بولندیغی جهتله آکا (الله) تسمیه اولنمشدر. شو قدر که افعالك و صفاتك و شؤونك و کمالاتك آنلردن ظهوری انجق مظاهر واسطه‌سیله اولدیغندن عمومی اعتباریله مظاهرك جمله‌سی کمالات الهیه‌یی اتمام ایتمه و آنلرك اختلافلری حسبیله هر برندن اشیای مختلفه صدور و ظهور ایتمکده بولنمسه و بو سببه کثرت ظاهرده دکل بلکه مظاهرده وقوع کلمشدر.

ایمدی الله تعالی بالجمله مظاهرده تجلی ایتمسه بر وجود اصلی و بر جوهر باطنی اولمغله مظاهردن هر بری دیکرینه بحسب الصوره مغایر ایسه‌ده بحسب الحقیقه هپسی بردر. اویله ایسه مظاهردن بریسی «به اللهم!» دیدیکده بو سوز بحسب الحقیقه صحیح و طوغریدر. چونکه بحسب الحقیقه کافهٔ اشیا آندن صدور ایتمشدر. مع هذا بونلرك تعددلری ده لازم کلمز. زیرا قریباً ذکر اولندیغی وجهله تعدد ظاهرده دکل مظاهرده در. تعبیر دیکرله اصلده دکل صورتده در. جوهر واصل هپسنده بردر. کذلك مظاهردن بریسی «به حقم» دیدیکده بو سوز دخی علی الاطلاق صحیح و طوغریدر. زیرا هر شیئده «وجود» اولوب وجود ایسه مطلقی یعنی بر شیئله عدم تقیدی اعتباریله «حق» تسمیه اولنمشدر. بو سوز عین الاطلاقده صحیحدر. دیمک ایسترکه مظهردن هرشی و یاخود

بعضه شی حدود ایچنده اولسون دائیسه هیچ بر شی حدود ایچنده بولنسون
کذلك او مظهر ایسه هر شی ایله اتصاف ایچنده اولسون دائیسه ایلمرسه
بولنسون دیکمدر . کذلك « مظاهردن هر بری غیرایله در » سوزی دخی
طوغریدر . چونکه باعتبار الصورة هیچ بر مظهردن جمله اشیا صدور ایتمشدر . بونی
بر آز ده شویله ایضاح ایدهلم : ما صدقه اعتباریله جمله اشیا بردر . خالق لفظنك
صادق اولدیغی شی نه ایسه ، رزاق لفظنك صادق اولدیغی شی دخی اودر .
علیه وحی وسائره لی ده بوکا قیاس ایله . بناء علیه جمله لفظ کثرت وتغایر
اولدیغی بونلر حسب المفهومات ، وحسب الاعتبارات در . تعبیر واضح ایله
کثرت ومغایرت هپ اوهام وخیالات قبیلندندر . ( کان الله ولم یکن معه
شَيْءٌ وهو الآنَ عَلَى مَا عَلَيْهِ كان ) قولیله ( كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ )
آیت کریمه سی دخی بوکا دلیلدر

## لهوك معناسی

قرآن کریمده دنیایه لهو ولعب دینلدی . بورادهکی اللهو الملهی
معناسنهدر . بناء علیه لهودن مقصد انسانی حقه توجه ومیلدن منع ایدن
شیئدر . دنیا دخی انسانی حقه میل وتوجهدن منع ایتدیکی ایچون لهو ولعب
نامنی آلمشدر . فقط بر شی ایکی جهتی جامع اولور . وبو ایکی جهتدن
بریسیله انسانی حقه دیکری ایله ده ماسوایه سوق ایدرایسه آنده
هم حل واباحت ، هم ده حرمت وکراهت اعتبار اولنمق لازمکلیر
ایشته دنیاده بویله ایکی جهتی جامع اولدیغندن آنلره استعمال حقه ایله استعمال
اولنمق اعتباریله مباح ، بلکه ده عبادت وماسوا ایله استعمال اولنمق جهتیله دخی
حرام ویا کراهتدر . قرآنك آنی ذمی ده ایشته بو ایکی جهت اعتباریله در .

سماع ده بو قبیلدن اولوب اوقات مخصوصه‌لری حسبیله فقرای مخصوصه حقلرنده

حلال در . زیرا اصوات حسنه‌یی ایشتدکلری وقت آنلرك قلبلری جناب حقه

طیران ایدر . افکار دنیادن قلبلرنده بر ذره بیله قالمیوب قلبلری محبت الٰهیه ایله

طولور .

شمدی انصاف ایده‌لم . بشو صورتده وصله حقه وسیله اولان بر شیئی کریم

ایچك و آکا حرام در دیمك بر سیئه حلال اولورمی ؟

اصحاب سلوکی صنوف عدیده‌یه تقسیم

اصحاب سلوك اوردن کبی صنوف عدیده‌یه منقسمدر .

برنجی صنف یابسه‌در که اونلر بر آتشه ایله اشتغال ایدر . دیر دها سولمیوب یانه

یانه بالکلیه آتشه اولور کبیدر . « صوفینك بر فقیر مخلص تحمل ایتدکده الله

اولور . » کلاملری دخی بو معنایه حمل اولنور .

ایکنجیسی دخی صنف رطبدر که رطوبتی بر آز زائل اولدقجه نه قدر الحاح و

اقدام اولنسه اشتغال اینجه‌یی محکمه اولمز .

اوچنجیسی ده صنف متوسطدر که اونك بعضه اقسامی متقطعه یانار و بعد الاشتغال

بر دها سولمیوب نجه بر قدر یانار ایسه ده دیگر بعضه اقسامی زیاده متقطعه یانار و یالکز

رطوبتی زائل اولنجه و یا بر آز تناقص ایدنجه دکلسه اوغشمه اقتضا ایدر .

ایشته بو تشبیه ایله احوال طالبینه و اطوار سالکینی بیل ده بونلرده خلقك

عاداتنه و حرکاتنه ، اقوال و افعالنه اهمیت ویرمه .

# وحدت وجود

ذاتجه هر شیدن منزه در. بونکله برابر هر شی آنده و او هر شیده در. واجب هیچ بر طورده وجوبک آندن آیرلمه احتمالی یوقدر.

امکان بحسب الصوره خیال در. بناءً علیه حدوث و قدم هیچ صورته تعاقب ایدر. الله تعالی صفتلری صورتدن منزه اولمقله برابر هر صورتده در. چونکه او صورتلرک اصل و حقیقتی آندن بشقه برشی دکلدر. بونک ایچون وجود ممکنه بحسب الحقیقه حق و باعتبار الصوره مخلوقدر.

« سبحان من مرج البحرین یلتقیان بینهما برزخ لا یبغیان » دینلدیکی بوراده کی بحرینه دن مراد وجوب ایله امکان بحرلریدر. آنلرک یکدیکریله ملاقی اولمسی ایکیسنک وجودده و دارلقده اشتراکی ایچیندر. بینلرنده کی برزخ ده ابتداء وجوددن اول دارلقدن عبارتدر.

« لا یبغیان » لفظندن مستفاد اولدوغی آنلرک عدم بغیلری ده بریسنک دیکرینه التباسندن کنایه در.

فی الواقع هم وجوب هم ده امکان اعتباریله نه (حق) برشی ممکنه اولهبیلور، نه ده برشی ممکنه (حق) اولهبیلور. فقط علیه وجود اعتباریله ایکیسی ده بردر. چونکه حقیقتده واجبه اولسون، ممکنده اولسون آیری آیری وجود یوقدر. بعضیلری هر برینک آیری آیری وجودی واردر دیمه ایسه لرده بو برامر اعتباریدن بشقه برشی دکلدر.

## وجود مطلق

وجود مطلق فعل و تأثیر اعتباریله الله، اله، خالق اولوب تأثیر و انفعال جهتیله ده عبد و مخلوقدر

دیگر عباره: وجود مطلق مطلقیتی و عمومیتی اعتباریله بالجمله اشیایه سرایت ایتمسی و جمله سی آنکله تزیه ایتمشدر.

حالبوکه بو وجود اعظم یه مطلقیتی جهتیله جمله سندن منزه اولوب حسن، شرافت، ظلمت، کدورت کبی شیلر هپ مظاهرده ظهور ایتمکده و بو تفاوت یه او مظاهره نسبتله حصوله کلمکده در.

وجود مطلقه نسبتله هیچ بر اولوب حقیقتده غیر یوقدر. او وجود مطلق بیک صورتده ظهور ایتسه یه شیء واحد در.

بو مطلبی بر آز ده تشریح ایضاح ایده لم:

وجود مطلق حق در. حق هر شیده و هر شیئی دخی آنده ظهور ایتمکده در.
بناءً علیه حقیقت و نفس الامرده ظاهر و مظهر شیء واحد اولوب بینلرنده کی تغایر و تخالف بر امر اعتباری در.

«حق» ك اشیاده ظهور ایتمسی ده کندی ذاتی اعتباریله دکل بلکه محلك قابلیت و استعدادی جهتیله در.

## مشیت و نفخ روح

حقك مشیت و ارادەسی اقتضای ذاتیدن عبارتدر . جهال و علمای رسومك زعم ایتدكلری كبی دكلدر . جناب حقك ( واذا سویته و نفخت فیه من روحی ) قولی ده اسبابك اجتماعی و استعدادك حصولی سببیله بدن انسان وجه مخصوص اوزره تسویه اولندقده یعنی هر عضو كندی محل لایقنده ظهور ایدرك بدنك قبول روحه اولان استعداد و قابلیتی تمام اولدقده آنده نفخ تعبیر اولنان روح ظهور ایدر مآلنی مفیددر .

روحه نفخ تعبیر اولنمسی ایسه بینلرنده كی مناسبت و مشابهتدندر . یوقسه بو تعبیر بر تعبیر حقیقی دكلدر .

حیات ، بدنده حاصل اولان حیات بر خاصهٔ تركیبیه و نتیجهٔ تفاعل اجزای مادیه‌در . نطق ، ضحك كبی شیلر ده بویله‌در . انسان ایله سائر حیوان آراسنده‌كی تفاوت ده تفاوت تركیبیه‌دن ناشی اولوب هیئتك اضرابیه‌در .

بو اصل واحد هر مرتبه‌ده بر ظهور مخصوص اقتضا ایتمه ، و او ظهور مخصوص مرتبهٔ حیوانیه‌ده روح حیوانی و مرتبهٔ انسانیه‌ده نفس ناطقه عنوانی ویرلمشدر . یوقسه روح حیوانی بشقه ، روح انسانی ده بشقه بر شی دكلدر .

مرتبهٔ حیوانیه‌ده حیوان اولان شی ذاتیه مرتبهٔ انسانیه‌ده انسان اولان شی دخی اودر . ایكیسی آراسنده‌كی تفاوت آنجق استعداد حسبیله‌در .

بعد الوفات بدندن افتراق ایدن جوهر

بر بدن وفات ایتدکده اندن افتراق ایدن جوهر او بدنده وجود بدنده ظهور ایتمش اولان وجود مطلقدن عبارتدر. وجود مطلق صورتك فسادیله فاسد اولماز الی الابد باقی و کندیسنه صور اشیا علی الدوام متوالی در. چونکه بو جوهرك کندی کندینه نفی اولمدیغندن هر زمان کندیسی ایچون بر صورتك بولنمسی ضروری و بناءً علیه جوهر مذکور لا علی التعیین بر صورتدن غیر خالی در.

از ما رشته نمودن و بدست داد نیست
از یاران کوششیدن عالم دل خور بی پایان نیست
هر زمان بحسب وقت رحمی تعجیل نمی باید کرد که هر میوه را
وقتی ولکه درجه مجاهده تعجیل باید کرد که نه تقصیر

یه وجود مطلق

وجود مطلق لذاته واجبدر. ممتنع اولمسی غیر قابلدر. زیرا وجود ایله عدم بینده منافات اولمدیغندن بریسی دیگریله اتصاف ایده مز و اینته بوندن ایچون وجود معدوم اولماز. نه ده قالدی که ممتنع اولسون کذلك عدم ده موجود اولماز نه ده قالدی که واجب اوله.

وجود مطلق امکان خاص ایله ممکن ده اولماز. زیرا وجود مطلق امکان خاص ایله ممکن اولورایسه یعنی وارلقده یوقلقده (وارلغی ده یوقلغی ده) واجب و لازم دکل بلکه هر ایکی طرف ده مساوی بولنورسه

وارلغی مکتسب اولمسی لازم کلور. بو حالده نفسنه نظراً فی الواقع معدوم بر شی اولسی اقتضا ایدر. حالبوکه وجود مطلق فی الواقع معدوم اولمغله ذاته حقیقتنه نظراً عدم ایله یعنی یوقلق ایله اتصافی ممتنع اولسی ایجاب ایدر. وجودك عدم ایله اتصافی ایسه قریباً بیان اولندیغی وجهله بلا شبهه محالدر. بونده وجود مطلقك امکان خاص ایله ممکنه اولدیغی تقدیرجه وارلغی ایچون بر موجوده محتاج اولور. بو ایسه قطعیاً باطلدر. زیرا اگر او موجد، موجود بر شی ایسه وجود مطلقك جمیع حالاتنك ضمننده تحققی ممتنع اولسی لازم ولابد اولدیغندن بو تقدیرجه وجود مطلقك نفسندن اول تحققی، نفس دیگر ایله تحققندن اول تحقق اولسی لازم کلور. بو ایسه بر شیئك کندی نفسنه تقدمی دیمك اولدیغندن قطعیاً محالدر. بونده اگر او موجد موجود دکل بلکه معدوم بر شی ایسه بر شی معدومك دیگر بر شیئی ایجاد ایده میه جکی درکاردر. اویله ایسه شو ایکی تقدیره گوره دخی وجود مطلقك امکان خاص ایله ممکنه بر شی اولامیه جغی تبین ایتمسیله بالذات واجب الوجود اولدیغی ثابت اولور. وجود مطلق واجب الوجود اولنجه آنك الله اولدیغی وهر شیئك وجودی آنجق آنکله حصول کلدیکی وبناءً علیه جمله اشیا آنکا مظهر دکلسی اشیاده ظاهر اولدیغی تحقق ایدر.

## وجود مطلقده ایکی اعتبار

وجود مطلق عین حق در. حق هر مرتبه ده ایکی اعتباردن خالی دکلدر. بریسی تأثیر دیگری ده تأثر وانفعالدر.

حق برنجی اعتباریله اله والله، ایکنجی اعتباریله ده عالم خلق حادث تسمیه اولنمشدر. فافهم.

## وجودده اوچ اعتبار وار

وجودده اوچ اعتبار واردر. وجود صرف، وجود مطلق، وجود مقيد.
اطلاق و تقييددن خالی اولان وجود صرف حقدن عبارت اولديغی كبی اطلاق
و تقييد ايله اتصاف ايديلن وجود دخی «حق» دن عبارتدر.

حق اطلاق و تقييددن خالی بر وجود صرف اولوب اعتبار ايله نه كلّی، نه ده جزئی
در. چونكه كليت اطلاق، جزئيت تقييد اعتباريدر. يعنی كنديسنك كافۀ اشيايه
شمولی و اشيانك اونده اشتراكی اعتبار اولنديقده اكا كلّی عنوانی ويريلير.
اشيای كثيره نك اونده اشتراكندن نظری قطع ايله آنك مظاهردن بر مظهر معينده
اعتبار ايدلديكی صورتده ايسه جزئی نامی الور.

بناءً عليه حقيقت صرفۀ الهيه من حيث الذات كليت و جزئيت اوزره سابقه
و بونلر ايله مسبوقدر. هر نقدر اطلاق و تقييد حقنده اتصاف اعتباريله
اشتراكدن خالی دكل ايسه ده هويت الهيه من حيث الذات هر شيدن مجرد اولان
وجود صرف هويت الهيه در. آنك فوقنده بر مرتبه داها يوقدر.

وجود صرف هر شيئك فوقنده اولديغی جهتله جملۀ اشيا اوندن صادر. و مع هذا
كنديسی جملۀ اشياده داخلدر. هر شی او، و او هر شی در.

بو مرتبۀ صرفده اوليت، آخريت، ظاهريت، باطنيت ده يوقدر.
اوصاف و احوال سائره يی ده بوكا قياس ايله.

زيرا بو مرتبه ده وجود هر شيدن مجرد اولوب اوليت، آخريت كبی
شيلرك تحققی ايسه وجودك كافۀ اشيايه عموم و شمولی و اونده دخول
جهتيله در. حتی او مرتبۀ ذات صرفده ازل و ابد دخی يوقدر.

آنده ایکیسی ده شیء واحددن عبارتدر.

## وجود مطلقده دیگر ایکی اعتبار

وجود مطلقده دیگر ایکی اعتبار دها واردر. بریسی عدم تعینه دیگری ده تعینه در. برنجی اعتباره آکا «احد» تسمیه اولنور و جلال صفتیله توصیف ایدیلور.

حالبوکه ایکنجی اعتباره آکا «واحد» تسمیه اولندیغی و جلال صفتیله توصیف ایدلدیگی کبی «جمال» صفتیله دخی توصیف ایدیلور. بو ایکی صفتده «یدین» لفظیله تعبیر ایدیلور. کذلک «یدین» نامی ظاهر، باطن، قابض، باسط کبی صفات متقابله دن هر ایکی صفته ده اطلاق اولنور. تکریم خلق آدم بیدیه حدیث شریفنده ده ذکر اولنان صفات متقابله دن هر ایکی صفته اشارت اولنمشدر. «یدین» لفظی صورت عالم ایله صورت حقه دخی اطلاق اولنور.

«ان الله خلق آدم علی صورته» حدیثنک معناسی:

رسول اکرم «جناب حق آدمی کندی صورتی اوزره خلق ایتدی» بیوردی. توراتده دخی بویله جه واقع اولدی. بونک معناسی «جناب حق آدمی صورت کمالیسی اوزره خلق ایتدی» دیمکدر. بناءً علیه بو صورتدن مقصد «صورت حسیه» دکل «صورت معنویه» در. چونکه ربوبیت و الوهیت مرتبه لرنده حقک بر صورت حسیه سی یوقدر. جناب حق بو مرتبه لرده صور حسیه نک کافه سندن منزه در. زیرا صورت حسیه حقایق عالمدن اول اولوب صورت حق ایسه او مرتبه لرده صورت باطنه دن عبارتدر.

ما منعك الله ان تسجد لما خلقت بيدي قول شریفنده کی «یدی» دن مقصد دخی صورت حسیه ایله صورت معنویه و باطنه در.

حق تعالى مرتبهٔ ربوبيت و الوهيتده صورت حسيه دن دكل بلكه صورت معنويه دن
عبارت اولديغى ايچون وركه بر حديث قدسى ده « كنت سمعه وبصره » ديلمدى ده
« كنت اذنه وعينه » ديلمدى . « انا عرضنا الامانة » قول شريفنده « الامانت »
لفظى ده صورت حسيه ايله صورت معنويه نك بينى جامع اولان صورت آلهيه يه اشارت
دركه آدم ايشته بو صورت اوزره خلق اولنمش و آنلر رد زمينده خليفه ايه اولمشدر.

وقايع نوميه . عالم منامده كوريلن وقايع و صور هپ درجات معرفت
و حقيقت توحيده اشارتدر . چونكه بونده كى حكمت سالكى طريق حقه ارشاد
و دلالتدر . تاكه سالك بو وقايعى مشاهده ايتسون ده بو واسطه ايله
مقصد اقصا اولان توحيد حالى ذوقى يه وصلت ايچون نفسيله مجاهده يه سعى
و غيرت ايتسون . چونكه توحيد حالى ذوقى عالم منامده كى وقايع و صورتينه
ايله كنديسنه اشارت ايديلان توحيده مغايردر . بو ايكى توحيد آره سنده
مسافهٔ بعيده واردر . بو ايكنجى مرتبه يه واصل اولنلر قليلدر .

مقصدمزى براز ايضاح ايده لم . بعضا سالكك حال يقظه ده سر عجيب مرآته
اوله رق كندى جسمنك كسب انبساط و اتساع ايتديكنى وحتى بتون ملأ اعلى كنديسندن
عبارت بولنديغنى مشاهده ايدر . نفسنده جبال ، انهار ، اشجار ، بساتين
و سائره بالجمله اشيايى كورديكى كبى كنديسنك بو شيلرده مغاير دكل بلكه او شيلرك
عينى اولديغنى دخى كورر و اويله جه حكم ايدر .

بعد بصيرتى هر هانكيسنه احاله ايدرسه او بيه و بيه اويم در . نفسنده بشقه
بر شيئى كورمز حتى شمس ايله ذره يى بر بيرندن فرق ايتمز . زمانك دخى
بر اولوب آنده اول و آخر اولمديغنى اصلا تردد ايتمز . شو زمان آدمدر
و بو زمان محمددر سوزنه تعجب ايدر . والحاصل بو حالده اوليت و آخريت

اولدیغنی و زمان تبدل ایتمیوب هپسنك آن واحددن عبارت بولندیغنی
عیناً کورر. بعده بو مشاهدات وحالدن دیکر بر حاله انتقال ایدر.

بو حالده ده اونك قلبی بعضاً عالمك موجودیتنه وبعضاً ده معدومیتنه حکم ایدر.
صکره بالجمله اشیانك حتی کندیسی وحتی حیرتی بیله بولور. بونی متعاقباً کندیسی
دخی داخل اولدیغی حالده بالجمله اشیانك عدم صرفدن عبارت اولدیغنی مشاهده
ایدر. بر حالده که آنی توصیفه کندیسی دخی مقتدر اولماز. بعده عالم کثرته
انتقال ایدرك اوراده اشیانك یکدیکرینه ظرف ومظروف وسبب ومسبب
اولدیغنی کورر. او عالمده دخی بر مقدار توقف ایتدکدنصکره او توحید حقیقیسنه
عودت ایدر. تصور ایتدیکم بو حالات بعضه مریدلریمزك دقایقندن اولوب
تأویل وتوضیحی دخی شودر: اشیانك عدم صرفدن عبارت اولمسی مرتبه احدیت،
قلبك بعضاً اشیانك موجودیتنه وبعضاً ده معدومیتنه حکم ایلمسی مرتبه واحدیت،
کثرتده تجلی شهودده هرهانکی شیئه نظر ایتدکده (او بن) و (بن اودیم)
دیمسی دخی توحیده اشارت؛ وبناءً علیه بونلرك هپسی طالب حقدن وصول حقه
صدق وتصمیم دخی اوزرینه تغیرات در. حالبوکه توحید حالی ذوقی بونلردن
عبارت دکلدر بلکه توحید حالی ذوقی حالات مذکوره نك دلالت ایتدیکی توحیدك
فوقنده دیکر بر توحید اولوب سالکان آنی انجق کندی ذوقیله بولورلر. اشیانك جملهسی
بو توحیده مربوط وبلکه ده جمله اشیا آندن عبارت ایسه ده بو مرتبه لسان ایله تعبیر
وتوصیف ممکن اولماز وآنی ذوقه اتیان بیله مز.

اقسام توحید. توحید اوچ قسمدر. قسم اول توحید علمی درکه افواه رجال
وکتبدن مأخوذدر. قسم ثانی توحید حالی درکه وقایع قومیه والهامات ربانیه
ایله حاصل اولنه قائم در. قسم ثالث توحید حالی ذوقی درکه جملهسندن اعلا اولوب مطلوب اولان

توحيد دخی اولور .

## تصوف نفاق در

توصيف تمام اولدقده نفاق منقلب اولور . چونكه صوفئ حقيقی كوزلرك كورمديكی ، قولاقلرك ايشتمديكی ، بر بشرك قلبنه كلمديكی بر طاقم احوال و اسراره مطلع اولورده احوال و اسرار مذكوره نك اكثرينی خلقه سويلمز

بلكه عقول ناسه ملايم و انلرك احواله مناسب اولانی اظهار و اولميانی قلبنده اضمار ايدر . زيرا هر مطلع اولديغی شيئی اظهار ايدهجك اولورسه ناسك كندينی قتل ايدهجكلرينی قطعياً بيلور . بو حالده بر صوفئ حقيقی منافق اولمش يا نه اولور ؟ سری سقطی نك بر قولی دخی بوكا دلالت ايدر . زيرا مشار اليه « صوفئ حقيقی اولكسه دركه نور معرفتی نور تقواسنی سوندرمز و هر كتابه مناقض اولان علم باطنی اظهار ايتمز . اظهار ايتديكی كرامات كندينی استار محارم الهيه يی هتكه حامل و باعث اولماز » ديمش و بو سوزلريله بزم ديدكمز كبی تصوف حقيقتاً نفاق اولديغنه اشارت ايتمشدر . مع هذا بوكا بر صوفئ حقيقی اضمار ايتديكی شيئی اعتقاد ايتديكی كبی اظهار ايتديكی شيئه ده اعتقاد ايدر و بو حالده ظاهری باطننه موافق اولديغندن منافق اولماز . ديه جواب ويرملك دخی ممكندر بر صوفئ حقيقينك اعتقادده ايكی ضدی نصل جمع ايتدكنه دنيا ايدهجكه تعجب اولنور ايسه ده براز متعمقانه محاكمه ايدلدكده بونده تعجب اولنهجق بر شی اولماديغی كوريلور . چونكه بو ايكی اعتقاددن هر بری كندی مقامنده كندی محل و مرتبه سنه كوره حقدر .

## اقسام یقین

اقسام یقین اهل حق علمی اوچ قسمه تقسیم ایدرلر. برنجیسنه علم الیقین، ایکنجیسنه عین الیقین، اوچنجیسنه ده حق الیقین دیه نام ویررلر.

اهل حق بو سوزلری عبارات مختلفه ایله شرح وایضاح ایدرلر ایسه ده بو بابده صدره شفا ویره‌جك گوزل بر عباره سویله‌مزلر. او عباره‌لری نقل وحکایه‌یه محل ومقام مساعد اولمدیغندن بو خصوصده فقیره ظهور وانکشاف ایدنلری تلمیح و منکشف اولانی سویله‌یه‌یم :

اقسام مذکوره توحیده مخصوص دگلدر. شجاعت، سخاوت گبی شیلرده ده جاریدر. مثلا برکیمسه بر آدمك سخی ویا شجیع اولدیغنی بالتواتر ایشیتدیگنده کندیسنده او آدمك شجاعتنه علم الیقین حاصل اولور. و او شجاعت ویا سخاوتی بالذات کندیسی مشاهده ایتدکده آنده عین الیقین وجوده گلور. و بو صفته فاعلی بالذات کندیسی حائز اولدقده آنده حق الیقین دینیلن علم حصوله گلور.

الحاصل علم الیقین مشاهده‌سز وفقط دلیل قاطع ایله حاصل اولان، عین الیقین ایسه مشاهده ایله حصوله گلن، حق الیقین ده نفسنده ویا حائز اولدیغی صفاتده بر صفت صحیحه‌سنه تعلق ایدن علم وادراکدن عبارتدر.

شیمدی بونلری توحیده تطبیق ایده‌لم :

بر سالکك وجود حقدن بشقه فاعل ومؤثر اولمدیغنی شبهه‌سز بر دلیل ایله بیلورسه بو بیلیشه علم الیقین قسمی اولور. وبونی بالذات رؤیت ومشاهده ایله ادراک ایدرسه آکا ده عین الیقین نامی ویریلور. واگر کندیسنك وجود حقدن عبارت اولدیغنی ادراک ایدرایسه آکا ده حق الیقین نامی ویریلور.

شونی اخطار ایده‌لم که بورالرده رؤیت ومشاهده وساره گبی الفاظدن مقصد

رؤیت بصریه، و مشاهدهٔ عینیه دکلدر. بلکه بو لفظلر کمال علم و معرفتدن کنایه در.
چونکه وجود حق مثال و تشبیهدن منزه در.
کذلک بر سالک بقاسی ایچون وجود اولدیغی و وجود آنجق اندن عبارت بولندیغی
بیلدیکی ایسه بو بیلیشنه ده حق الیقین عنوانی ویریلیر. چونکه سالک بو مرتبه یه
واصل اولدقده، هیچ بر شیئک حتی کندیسنک دخی وجودی اولمیوب بلکه
وجود ماهیتک حق محض اولدیغنی کندوکه یقیناً تیقن ایدر.
صوفیه نک « ذکر، ذاکر، مذکور هپسی بردر. » سوزلری دخی وجودک
جناب حق محض اولدیغی و بناءً علیه شو اوچ شیئک حقیقت وجود اعتباریله واحد
دن عبارت بولندیغنی افاده ایدر. فقط بو علم یقینی اولیوب بو راده حق الیقین ایسه
سالکک شو معنای رؤیت و مشاهده و عیان ایله تحقیق ایتمسی و محقق اولمسیله
کورمسیدر. بو مقامده بکا ظهور ایدن شی ده بر وجه ایدر.
لسانده جریان ایدن ذکر ظاهر ذکر حقیقتک صورتیدر. ذکر حقیقی ده
قلبک ذکر ایله تشکلندن عبارتدر. ایشته بو اعتبار ایله قلبه ذکر تسمیه اولنمشدر.
قلب ایسه حق اولدیغندن ذکر، ذاکر، مذکور هپسی بردر.

بونی بر مثال ایله ایضاح ایده لم.
روزکار شدتله اسوب اسدیکی زمان صو بر شکل مخصوصه کیررکه آکا طالغه
تسمیه اولنور. حالبوکه طالغه نک او صودن بشقه بر شی اولمدیغی هر عاقل
بیلیر. ایشته قلب ده صفتی بویله اولوب کندیسنی ذکر اخذ و استیلا
ایلدکده بالکلیه ذاکر اولور. و بو تشکل ذکر ایله تشکل ایتمسی اعتباریله (ذکر حقیقی)
دینور. لسانده جاری اولان (ذکر ظاهری) یه ده اونک صورتی دینور.
واقعا ذکر حقیقی شکلدن منزه ایسه ده تفهیم مرام ایچون ذکرک بالکلیه قلبی

استعداد سندن «شكل» ايله دخی تعبير اولنور.

شو بياناتمزدن ايكی خاطره‌نك قلبده دفعةً اجتماع ايده‌ميه‌جگی دخی بيلنور. چونكه هر هانكی بر خاطره قلبه خطور و ورود ايدرسه اوآنده قلب بالكليه آنك عبارت اولورده وآنكله مشغول بولنورده آرتق بو هنگامده ديگر بر خاطره‌نك آكا دخول و ورودی محال حكمنی آلور.

دكزلرك هپ بيلديكی بالتموج شكل مخصوصی ايله آلمه اولان بر دكزك او شكلی حائز اولديغی آنده ديگر بر صورت موج ايله تموج ايتمسی، باشقه بر شكل گيرمسی محال حكمنی آلديغی كبی.

نتيجه‌لرمزه دقت ايله! زيرا بو بحث غايت دقيقه اولوب ظنمه گوره بو بابده بكا كيمسه تقدم ايتمامشدر. والله اعلم

## مشاهدات قلبيه ايله كشف حقايق

بن بعضاً گوزمی گورمز و حس اولنماز درجه‌ده كسب لطافت ايتمش بر شی كبی گوريورم و بناءً عليه شو صورت بدنيه‌نك نه مرئی و ملموس اولمديغندن باشقه بر شی اولديغنی بيليور و حكم ايديورم كه بو صورت بدنيه او لطيفهٔ انسانيه‌نك بو صورت بدنيه ايله خارجده تلبسه و بو سبب ايله حس و مشاهده اولنمشدر.

بونی بر مثال ايله ايضاح ايده‌يم: ابخرهٔ مائيه غايت لطيف اولديغندن رؤيت اولنماز فقط بالتكاثف بلوط صورتنه گيردكده رؤيت اولنور. بناءً عليه بلوطك صورت ظاهره و حسيه‌سی صورت باطنه و لطيفه‌سنه مباين دگل بلكه آنك عينی اولوب بينلرنده‌كی فرق ايسه يالكز لطافت و كثافت جهتيله‌در. يوقسه ديگر بر وجود ابخرهٔ مائيه‌ی مذكوره‌يه منضم اولارق بلوط اولمش دگلدر. ابخره‌ی بلوطك صورت مرئيه‌سی

صورت لطیفه سنك عینی اولدیغی دیلرنده کی فرقه بالکل لطافت وکثافتدن عبارت
قالدیغی کبی انسانك صورت مرئیه سی ده صورت لطیفه سنك عینی اولوب مجرد لطافت
وکثافت جهتیله یکدیکرندن فرقلی اولمشدر . مع هذا بو بر تمثیل اولوب بزه ظهور ایدن
شو مشاهده یی بر درجه یه قدر تفهیم ایچون ایراد ایدلمشدر . یوقسه نجار ایله
انسان آراسنده من کل الوجوه مشابهت یوقدر .

دیکر بر مشاهده . بعضاً مطالعه و مراقبه ایله مشغول اولدیغم بر صره ده بردنبره
قلبمه بر کیمسه نك صورتی طلوع ایدر . او حالده که بتون قلبمی استیلا ایدرك عادتا
بنی ذکر و مراقبه دن منع ایدر . هر نه قدر دفع چالیشور ایسه م ده مقتدر اولهمام
او صورتی قلبمدن بر درلو چیقاره مم . فرداسی علی الصباح او صورتك صاحبی
بنی زیارت ایده رك بکا کندیسنی حساً دخی کوستر .

رسول اکرم « نبوتدن انجق مبشرات قالدی » بیورمش و بو حدیث ایله
مبشراتك نبوتدن بر جزء اولدیغنه اشارت ایتمشدر . بناءً علیه طالب راه حق
اولان بر مرید مبشرات تعبیرندن غفلت ایتمملیدر . چونکه آنده فائده لر
واردر . از جمله مغیبات ، صحت و فساد جهتیله احوال سالك و اخوان طالبه
آنجق آنکله وقوف حاصل اولور . زیرا حالات مذکوره انوار حقدن بر نور
اولوب صاحبی بر ضیا ایدر . بر لیله تهجدده بر نور بنی احاطه ایتدی . ضیای حیرت افزاسی
هر طرفمی استیلا ایتدی . تعریف اولنه ماز بر حال وجده کلدم . کندیمی بالکلیه غائب ایتدم
او کیجه نیجه مغیبات الهیه و لذات عظیمه یه مظهر اولدرق شو بیتلری مع غیر اختیار سویلدم :

یا نفسی سبحی ابداً      یا نفسی موتی کمداً
ولا تحبی احداً      الا حبیباً صمداً

مآل : ای نفس اغیاردن ابدیاً مفارقت ایت . ای نفس قهر و کدردن

کبرده جلیل و حمده‌دن بشقه کیمسه‌یه تضرع ایمه .

اوکیجه یانمده نفرلردن بر جماعت دخی حاضر ایدیلر . آنلر بنم بو حالمدن متأثر اولمشلر . بو شدت اضطراب و کثرت حیرتدن خوف و دهشتلر .

بونلرک ایچنده مصرده (برقوقیه) مدرسه‌سنک مدرسی مولانا سیف الدین دخی بولنیور ایدی . صحوه کلدیکیم زمان اولا آنی کوردم . فقط کندی صورتنده دکل بلکه شیخونیه مدرسه‌سنک مدرسی مولانا زاده صورتنده کوردم ایکنجی بر نظرده مشارالیهی کندی صورت اصلیه‌سنده مشاهده ایتدم .

بو تبدل صورت مسئله‌سی یعنی بر شخصک شخص آخر صورتنده کورلمسی دخی غریب بر شیدر اهل الله کوروب بر شخصک شخص آخر صورتنده کورولمسی او شخصک کندی دکل بلکه او صورته مناسب بر معنانک مقصود و مطلوب اولدیغنه یعنی او ایکی شخص آراسنده بر وجه مناسبت بولندیغنه دلالت ایتدیکی کبی توحیده دخی دلالت ایدر .

## انسان مظهر کاملدر .

جناب حق « وعلم آدم الاسماء کلها ثم عرضهم علی الملائکة » بیوردی بوراده‌کی اسمادن مراد سمیع ، بصیر ، علیم وسائره کبی اسماء الله اولدیغنه جناب حق بو قول ایله ملائکه‌نک دکل بلکه انسانک اسماء مذکوره‌یه مظهر کامل اولدیغنه اشارت ایتدی . بناءً علیه قول شریف جناب حق علم ، قدرت ، سمع بصر ، اراده ، اختیار کبی اسماء الهیه‌نک تماماً مظهر اولمغه اوزره ملائکه‌یی دکل بلکه انسانی خلق ایتدی دیمکدر . اصل شرف ده بودر . یوقسه مجرد حجر و شجر کبی بر طاقم مسمیات اوزرینه موضوع اولان الفاظ و حروفی بیلمک دکل . چونکه الفاظ و حروف مذکوره‌یی بیلمک انسان ایچون موجب معرفت اولماز .

ملائكه .

سماوات ، ارض ، عناصر و سائره یه موكل اولان ملائكه آنلرده موجود اولوب كنديلرندن دائما آثار ظهور ایتكده اولان قوای طبیعیه در .

ملائكه نك حضرت رب العزته بر آن حالی قالمالری و ازلی و ابدی تسبیحلری دخی آنلرك كنديلرندن على الدوام صدور و ظهور ایتمه سندن عبارت ( وان من شيء الا يسبح بحمده ) قول شریفی ده بوكا اشارتدر .

كذلك انسانك طمارلرینه حلول ایدن شیاطینه ده انسانك مشتهیات حیوانیه یه سوق ایدیجی ، و شرعه و حقه دائما مخالفت ایدن قوای طبیعیه و قوای وهمیه دن عبارتدر . رسول كرمك « الشيطان يجرى مجرى الدم » قول شریفی دخی بوكا اشارتدر .

ای جهلا ! ای علمای رسوم ! سز لسان حقی آكلامدیغكز كبی لسان انبیا و لسان اولیایی ده آكلامزسكز .

عقلكزك قلتی ایله قلبكزك كدورتی ایله ، آخرتدن غفلتكز ایله ، دنیایه فرط محبتكز ایله آنلرك كلاملرندن آكلادیغكز شیلرك هیچ بریسی واقع و نفس الامره مطابق دكلدر . سز بو بابده ضلالتده سكز . لكن سزك سوادكز ضلالكزده در حالكزه مرحمةً شارع تعالی او شیلری یعنی معقولات و امور آخرتی سزه او یولده تصور ایتمه و سزی جهالتده براقمشدر . چونكه هدایتكز جهالتكزده در . تكلیم مسئله قدرده جهالتكز سزی حقه هدایته و ارشاد ایتمه حالبوكه جهلكز سبیله بصر و بصیرتكز او مسئله نك حقیقتی كورمكدن محروم قالمشدر . یوقسه انبیا و اولیا حقیقتی بیلمیور دكلدر . آنلر حقایقی احوالی شمس ایله قمری بیلدكلری كبی بیلورلر و آنلری كوردكلری كبی

گوریورلر. فقط بز گروه اسافلدن و عقول ضعیفه اربابندن اولدیغمز ایچون او حقایقی بزه اظهار ایتمزلر. بزده برآز تصفیهٔ باطنه ایدرسه‌کز او زمان بلکه آنلرک سوزلرینی برآز آکلایه‌بیلیرز

## طالب حقه لایق اولان شیلر

طالب حق، عبادات کثیره‌سنی قلیل، کمالات عظیمه‌سنی صغیر، ذنوب و عیوب خفیه‌سنی کبیر گورملی لازمدر. اگر بویله یاپمزسه آنده مقصوده وصلت امیدینی بو قضیه حکم ایدیور. کذلک طالب حقک قرآنه باقه‌رق دنیایه متعلق آیتلر ایله آخرته متعلق آیتلری بالمقایسه بیلرده‌کی نسبتی بیلمسی و آکا گوره اوقات عمری شئون و فنون دنیویه ایله علوم و امور اخرویه‌یه بالتقسیم او وجهله صرف مقدرت ایلمسی دخی لازمدر.

قرآن اوتوز جزدن عبارتدر. حالبوکه بو اوتوز جزدن بر جزء مقداری دنیایه عائد مباحثی ایسه هپ آخرته متعلقدر.

قرآنک بو نسبت اوزره نزولنده عوامک دنیا و آخرت ایله، علمانک دخی علوم دنیا و علوم آخرت ایله او نسبت اوزره اشتغال ایتملری لازم و واجب اولدیغنه تنبیه و ارشاد ایچوندر. نزول قرآن حقنده‌کی بو فکر، بو مطالعه دخی واردات حقدن بر وارده اولوب، حقیقت حالی دها زیاده بیلن انجق الله‌در.

## اسماء و صفات و افعال الهیه‌نک اشیاده ظهوری

اسماء و صفات و افعال هپسی استعداده تابعدر. یعنی علم، قدرت، اراده، سمع، بصر کبی صفتلر و خلق، تکوین، ترزیق، احیا، اماته کبی فعللر و بونلردن مشتق خلاق اسملر اشیاده مظهرلرده ظهور ایتدکده و فقط بونلرک ظهوری کندی کندیلرینه دکل بو مظهرلرده‌کی استعدادات سببیله حصوله گلمکده‌در.

اگر استعداداتی اولسه ایدی بونلرك بریسی ظهور ایده جکدی .
بر قدری ده بوکا مشتبهدر . حمد اولسون جناب حقه بن شو امور دقیقه‌یه مطلع ایدی . چونکه بو دقایقك بکا ظهوری کرك بر کتاب مطالعه‌سیله وکرك بر معلم حضورندن اخذ صورتیله دکلدر .

## جنت و آدم

جنت عالم ملکوتدن اولدیغی کبی، آدم علیه السلامك آنده خروجی ده بالتدریج تکاثف ایده‌رك نهایت شو صورتی احراز ایلمسندن عبارتدر .

## علمای آخرتك کتاب و سنتدن احکام اخرویه‌یی استنباط ایلملری

فقها، شئونات و معاملات دنیویه‌یه متعلق مسائل فقهیه‌یی کتاب و سنتدن استنباط ایلدکلری کبی علمای آخرت ده آخرته متعلق امور و وقایعی کتاب و سنتدن اخذ و استنباط ایلمشلردر . بناءً علیه طریق آخرت و تفاصیله مطلع اولمق و احوال آخرتی تحقیق بیلمك آرزوسنده بولنان بر کیمسه‌یه اهل آخرتك مصنفات و مؤلفاتنی مطالعه بر حال لازمدر .

مسائل فقهیه‌یی بیلمك طلبنده بولنان بر کیمسه‌یه هر حالده کتب فقهیه‌یی مطالعه لازم اولوب بن ده اونلر کبی بر انسانم کتاب و سنتدن احکام استنباط ایلدکلری کبی، بن ده حتی ایدرم . آنلرك کتابلرینی مطالعه‌یه هیچ ده مجبور دکلم دیمك لایق اولمدیغی کبی احکام و احوال آخرتی بیلمك آرزوسنده بولنان بر آدمه اهل آخرتك مصنفات و مؤلفاتنی مطالعه لازم اولوب، هم الرجال و نحن الرجال دعوسنده دوشمك لازم دکلدر . چونکه بعضه کیمسه مستثنا اولدیغی حالده بو فکر تضییع عمردن عبارتدر .

## (ادراک حق) ك طریقه اصلی

ذات حق، هویت آریه‌یی کوز ایله ادراك ممکن دکلدر.

واقعا محبت الهی ایله آلوده اولمش بر عارف بعضاً جناب حقی غیر معروف اولان بر صورتده تجلی ایدر. فقط بو پك نادردر. بناءً علیه بو بابده اعتماد اولنه‌جق شی تصفیهٔ قلبدر. چونکه قلب صافی اولدقده حاصل ایدیکی نور معرفت سایه‌سنده کندیسنه حق صورت محسوسه ایله دکل بلکه صورت حقیقیه‌سی ایله تجلی ایدر. و بو حالده حقیقت ظاهر و ریب و شك بالکلیه زائل اولور کیدر.

## بر کیمسه‌نك انا الله دیمسی صحیحمیدر.

متشرع انی انا الله دیمسی بر انسان بو سوزی سویله‌دکده استبعاد اولمیه‌جغنه بر تنبیه، و بلکه‌ده بو سوزك انساندن قبولی دخی بالطبع اوله‌جغه بر دلیلدر. مادام که بوتون عالم صورت حقدن عبارتدر. بو حالده حکیم دهانك شیئی بن آدمم دیر ایسه بو سوز بلا شك صادقدر. چونکه بوراده‌کی بن لفظی جزء عالم اولان و مظهر نطق انسانی بولنان شخصه، ذاته دکل، بلکه صورت عالمك صاحبی اولان حقه اشارتدر. بونی بر مثال ایله توضیح ایده‌لم: زید تکلم ایدوب بن زیدم دیدیکی زمان بو سوز صادقدر. حالبوکه بوراده‌کی بن لفظی بر قطعه لحمدن عبارت بولنان لسانه دکل، بلکه ذات و هویت زیده اشارتدر.

ایشته بر انسانك، بر شیئك انا الله دیمسی دخی بو قبیلدندر. یعنی بو سوز دخی بلا شك صادقدر. شو قدر که انا لفظی بجره بالخود او انسانه دکل بلکه او صورتك صاحبی اولان جناب حقه

اشارتدر .

ایشته بو اعتبار ایله انساندن دکل حتی هر ذره‌نك بیله انا الله دیمسی بلوشك صادقدر .

شوراسنی اخطار ایده‌یم که لسان "بن زیدم" جمله‌سنی تکلم ایتدکده بو سوز صادق اولدیغی حالده بشقه برکیمسه‌نك بو لسان زیددر، ویاخود زید او لساندر دیمسی صحیح اولدیغی کبی، بر شجر ویاخود بر انسان ویا بشقه برشی دخی انا الله دیدکده بو سوز دخی صادق اولدیغی حالده دیکر برکیمسه‌نك او انسان ویاخود او اغاج ویاخود او شیئه ایشته او الله در ویاخود الله اودر دیمسی صحیح اولماز .

رسول اکرمك "کان الله ولم یکن معه شیء" الخ قولی ده مرتبهٔ واحدیته ( الله ) اطلاق اولنه‌جغنه دلالت ایدر . زیرا بالجمله اشیا او مرتبه‌ده اعتبار اولنه‌بیلور .

## کون فساد

کون و فساد ماده‌نك بر صورتك زوالیله یرینه دیکر بر صورتك حدوث و ظهوردن عبارت اولوب بو ده ازلی و ابدیدر .

بناءً علیه دنیا و آخرت بر امر اعتباری اولوب صورت ظاهره دنیا و فانی یه صورت باطنه ده آخرت و عقبی در .

دنیا و آخرت ایکیسی ده ازلاً و ابداً موجوددر . فقط اعتبار غالب اولدیغندن دنیایه فانیه، و آخرته باقیه نامی ویرلمشدر .

## حور و قصور و جنان

? کلیه حاصل اولان لذائذ عقلیه و کمالیه لذائذ حور و قصور و جنانه
تشبیه اولندقده بونلرك اصلری لذائذ مذکوره ایچون استعاره ایدلمسه
و بوده مجرد اولدقلری فهم و ادراکدن قاصر اولان عقول ناقصه جاهلیه
بر درجه یه قدر تفهیم حکمتنه بناءً قلنمشدر . زیرا اگر بو لذائذ طوغریدن طوغریه
تصریح ایدلسه ایدی عقول قاصره اربابی آنلردن اعراض ایدرك لذائذ دنیویه
تحصیله صرف همت ایده جکلر و بو حالده ده معبود اعظمی بالکلیه اونوده جقلر ایدی
البته بو حکمته بناءً لذائذ کمالیه دن حور و قصور و جنان ایله تعبیر بیورلدیکه
عقول قاصره اصحابی آنلره اشتیاقه دوشورده حق وصلتی ایچون بالغ حکمته
ایرنجه یه قدر یعنی حقیقتی آکلایه جقه قدر عبادات و طاعات ایله اشتغال ایدرك
بو طریق ایله حقی ادراك ایتسونلر . اگر بویله اولمسه ایدی طریق حقه
اهمال ایدلمش اولور ایدی . اوت حقه وصلت ایچون اولا مراد بونلره یتشمکدن
بر سبیل و بر دلیل یوقدر . زیرا عقول قاصره اربابی انجق لذائذ حسیه یی
ادراك ایده بیلدکلرندن عبادات و طاعته ترغیب ایده جك اولان لذائذ عقلیه دن
حور و قصور گبی شیئلر ایله تعبیر اولنور ایسه آنلر او لذائذ حسیه یه میل
ایدرك عبادات و مجاهدات ایله اشتغال ایده ایده بالتدریج کسب کمالات
ایده رك نهایت من غیر قصد حقه واصل اولورلر . جناب حق حقیقی
سویلر و خلقی طریق حقه هدایت ایدر .

رسول کرمك « انسانلرك مالك اولدقلری شیئلرك اجتنابیته که
عند الناس مقبول ، و الله مخصوص اولان کبریا و عظمته حقنده احتراز
ایله که عند الله محبوب اولهسك » مآلنده اولان حدیث شریفده بو هدایته اشارتدر.

الحاصل طرف الهیدن بیان اولنان وعد و وعید هپسی حقدر . فقط اینه
آخرتی اصل مقصوددر .

« مت قبل ان تموت حتی تحیی ابداً » حدیثی داخی بعضه معنالرله

« اولمزدن اول اول که ابدی حی اوله‌سک » بیورلدی . بو حکم برچوق
وجوه ایله تفسیر و توجیه اولنور .

اولا . اولمزدن اول اولمکدن مقصد لذائذ دنیویه و شهوات حیوانیه‌دن اجتناب
ایتمکدر . لذائذ دنیویه و شهوات حیوانیه‌سندن اجتناب ایدن بر کیمسه ایسه
شبهه یوقدرکه ازلاً و ابداً وجود حقیقی ایله موجود و حیات ابدیه ایله حی در .
لکن انسانلر حیات دنیویه‌یی بیک جوره سودکلرندن اشبو حیاته راضی و طالبلر
ثانیاً . اولمزدن اول اول دیمک اخلاق الهیه ایله تخلق ایت دیمکدر .
اخلاق الهیه ایله تخلق ایدن بر آدمک ایسه بعد الموت اوصاف حمیده‌سی
ابدیاً یاد اولنه‌جغندن حی دائمی حکمنده اولدیغی درکاردر .

ثالثاً . اولمزدن اول اول دیمک تعالی الله مرتبه‌سنه واروب حی کندی
دائمی بر سبب ایدرک الله‌دن بشقه هیچ بر شیئه وجود ویرمه‌مکدر .
بویله وجود جزئیسی سبب ایله کندیسنک تابع وجود الهیه‌دن بر ینبوع اولدیغی
بیلیر و آکا بو اثنده کسب اتصال ایدن بر کیمسه ایسه شبهه یوقدرکه ابدیاً
حی در . زیرا بو تقدیرجه آنک نظرنده بر وجود قالمیه و بو وجودک
عدم ایله اتصالی ایسه محال حکمنی آلمشدر .

43

## ابواب جنت

جنتك سكز قپوسی، جهنمك یدی قپوسی اولدیغنه دائر بعض اخبار واردر و بونك وجهی دخی بنده شو یولده ظهور ایتمشدر.

عرش، سقف، جنت، فلك، ثوابت ده زمینه جنت در.

فلك ثوابتك مقعری ده سقف نار در. بناءً علیه بو ایكیسنك تحتنده بولنان افلاكدن هربری بر بابدر. بوحالده جنتك سكز و جهنمك یدی قپوسی اولدیغی تجهیز ایدر. چونكه فلك اطلسك یعنی عرشك تحتنده سكز فلك واردر كه فلك ثوابت، فلك زحل، فلك مشتری، فلك مریخ، فلك شمس فلك زهره، فلك عطارد، فلك قمردر.

ایمدی فلك ثوابتك مقعری سقف نار اولنجه آنك تحتنده یدی فلك بالطبع قالور و بناءً علیه هر فلك بر باب اعتبار اولنور. بوحالده جنتك سكز، نارك ده یدی قپوسی اولدیغی تظاهر ایدر.

بونی یازدیغم صره ده تفأل ایچون مصحف شریفی اله آلدم. كیف ما اتفق آچدم. ( ان الذین كذبوا بآیاتنا واستكبروا عنها لا تفتح لهم ابواب السماء ولا یدخلون الجنة ) آیت كریمه‌سی ظهور ایتدی. بو آیت، آیتلریمزی تكذیب و آنلره عمل و اعتقادده استكبار ایدنلر ایچون ابواب جنت اولان سماواتك آچیلمز مآلنی مفید اولدیغندن بزم دیدیكمز شیئه دخی بالاشاره دلالت ایدر.

## اعمال ظاهره‌دن مقصد اصلی

ترتیب فوائت حقنده مختلف صورتده برطاقم اخبار وارد اولدی.
بونلرك بعضیلری ترتیب مذكورك وجوبنه، بعضیلری ده عدم وجوبنه دلالت
ایدی. برنجیسیه ابو حنیفه، ایكنجیسیه ده شافعی ذاهب اولدی.
كذلك تشهد دعاسی حقنده ده مختلف اثرلر وارد ایدی. بو اثرلرك
بعضیلری تشهدده كلام ناسه مشابه سوزلر ایله دعانك جوازینه،
بعضیلری ده عدم جوازینه دلالت ایدی. و بوراده ده برنجیسیه
ابو حنیفه، ایكنجیسیه ده شافعی قائل اولدی.
ایشته بو منوال اوزره سائر برطاقم اعمال ظاهره حقنده آثار و
اخبار مختلفه‌نك صدور ایتمسی ایسه، اصل مطلوب و مقصودك اعمال ظاهره
دكل بلكه انلر واسطه‌سیله حصوله كله‌جك اولان تصفیهٔ باطن و تهذیب اخلاق
اولدیغنه، و بو بابده اصل دقت و اهتمامك انجق بونلره معطوف اولمسی
لازم كلدیكنه دلالت ایدی. چونكه اعمال ظاهره مقصود بالذات اولسه ایدی
عمل واحد حقنده مختلف صورتده اثرلر وارد اولمز ایدی.
ایشته ترتیب فوائت و دعای تشهد حقنده دخی عینیله حكمته بناءً مختلف صورتده
اثرلر ظهور ایتدی. یعنی اصل مقصد تصفیهٔ باطن و تهذیب اخلاق اولوب بونلر ایسه
هر نه صورتله اولور ایسه اولسون علی الاطلاق عبادات بدنیه و اعمال ظاهره ایله
حصوله كله‌جكندن ترتیب فوائت و سائره كبی برچوق عبادات و اعمال ظاهره حقنده
مختلف صورتده آثار و اخبار شرف ورود و سنوح ایتمشدر. لكن علمای ظاهره اصلحهم
الله تعالی باطنی ترك ایدوب قشره اعتماد ایدیورلر. حتی كندیلرینك باطنلری تشریح
ایدیلسه حب دنیا و حب ریاستدن بشقه برشی بولنمز. خذلهم الله

## قيامت

( ويسئلونك عن الجبال فقل ينسفها ربي نسفا فيذرها قاعا صفصفا
لا ترى فيها عوجا ولا امتا ) قول شريفي رسول كريمك ظهوريله حقك
ظاهر اولوب توحيد شيوع بولاجغنه و بناء عليه آرتق انفسده حكم الهيه
ذات واحد ايچون اولاجغنه اشارتدر .

في الواقع رسول اكرم ظهور ايدنجه توحيد حرفا ظاهر اولدي . زيرا ذي جرم
خلقي توحيد حرفه دعوت ايتدي . سر توحيدده اصلا اعوجاج براقمدي
عبادات وطاعاتي دخي دين مقصد ابه الله و رحمت اسملري ايله مسمى
اولدوغي ذاتك احكامي قبوله استعداد حاصل ايتمك حكمته مبني ايدي .
حالبوكه انبياي سالفه نك شرايعي احكام صفاتدن خالي دكل ايدي .
الحاصل بو آيه كريمه نبي آخر زمانك ظهوريله انبياي سالفه نك شريعتلرنده
كوريلن احكام صفات آرتق باطل اولوب يرينه احكام ذات قائم اولاجغنه
تنبيه و اشارتدر كه قيامت كبرانك معناسي دخي بودر .
حق تعالى بو آيتده احكام صفاتي جباله ، آخرتك محو وازالهسني
جبالك قوم كبي اولهرق صاورلمسنه تشبيه ايتمش و بعده مشبه به
موضوع اولان الفاظي مشبهده استعمال ايتمشدر .

## سماء و ارض

حق تعالى سورهٔ انبياده ( اولم ير الذين كفروا ان السموات والارض كانتا رتقاً ففتقناهما ) بيوردى .

مفسرين ده بونك تفسيرنده اولجه سماء ايله ارض بتيشيك ايدى بعده الله انلرى بربرندن ايردى ديديلر .

بن ديرم كه سماوات عالم ملكوته، ارض ده عالم ملكه اشارت اولوب انسان ايله ايكيسنى ده جامع اولديغندن بو آيتده كى سماء ايله ارضدن مقصد انساندر .

بناءً عليه آيت كريمه نظرنده رحمده عالم ملكوت ايله عالم ملك متصل ايدى . بعده بز او مظهره نفخ روح ايدرك انلرى بربرندن تفريق و او مظهرده آثار ملك و ملكوتى اظهار ايلدك معنى مقصوددر .

## ولايت

ولايت محبت الهيه نك قلبه جداً حلولى ايله قلبك حب دنيادن بالكليه خالى اولمسندن عبارتدر .

احیای علوم وکیمیای سعادتک بعض کتب

احیای علوم وکیمیای سعادت کبی بعض کتابلر علم تحقیقی ایله علم تقلیدی آراسنده بر برزخ در. بو طریقه برزخ ارشاد عالم ایچون کوزل بر طریقدر. زیرا خلقک ابتدای امرده تحقیقه تحمل قابلیتی یوقدر. بناءً علیه اکر ابتدا انلره حقایقی تصریح ایدیلیرسه طبیعتلری قبول حقیقتدن امتناع ایدرک یا ضلالتده قالورلر ویاخود بو حقایقی اربابنی تکفیره قدر واریرلر.

حالبوکه بو طریقه برزخ ممتزج بر طریقه اولوب، من وجه موافقه، و من وجه ده مخالفه اولدیغندن عوام ابتدای امرده بو طریقه سلوک ایدرلر ایسه بو سایه ده کسب استعداد ایدرک یواش یواش حقی قبول ایدرلر. و او زمان طریقه مذکورک بر آلت حیله اولدیغنی آکلارلر.

# اَلجِنَّة

( اَلجِنَّة ) تعبیر قرآنیسی ملائکه یه، شیاطینه و اجنّه یه شامل بر تعبیردر.
بونلرك کافه سی ده عالم اجسامدن دگل عالم ارواحدن اولوب
او عالم ارواح ایسه اجسامده کی قوای کلیه و قوای جزئیه دن عبارتدر
انسانی الله تعالی یه تقریب ایدن قوایه ملائکه، و الله دن تبعید
و دنیایه تقریب ایدیجی قوایه ده شیاطینه تسمیه اولنمشدر.
بزم الجنة لفظی ملائکه و شیاطینه شاملدر.
سوزیمزه دلیل ایسه ( و جعلوا بینه و بین الجنة نسباً ) قول ربّانیدر.
چونکه بو آیته « کفار، الله ایله جنّه آراسنده نسب اثبات ایتدیلر؛
و جنلرك بنات الله اولدقلرینه قائل اولدیلر » دیمك اولوب؛
کفار ایسه بنات الله نامنی جنّه و شیاطینه دگل بلکه ملائکه یه
ویردکلرندن شو آیت اُلجِنَّة لفظیله ملائکه یه دخی اطلاق اولندیغی
تعبیر دیگرایله ملائکه نك اُلجِنَّة لفظنك مدلولاتی جمله سندن
بولندیغنی قطعیاً افاده ایدر.

## معاد

معاد حقنده شرح قندول ایدن ( فانزلنا به الماء فاخرجنا به من كل الثمرات كذلك نخرج الموتى لعلكم تذكرون ) آیت کریمه‌سی ثمرات ظاهره دكانه ثمرات فانيه‌نك مثلى اولوب عينى اولمديغى كبى ابدان حادثه‌ده ابدان فاسده‌نك مثلى و مشابهى اولوب عينى اولمديغنه دلالت ايتمكده‌در.

## وحدت وجوده ديكر بر برهان دها

( ما خلقكم ولا بعثكم الا كنفس واحدة ) قول شريفى علا ابيد، اوناسيله، عيبله، شهادتله الحاصل هر شيئيله بتون عالمك شخص واحد كبى اولديغنه و بناء عليه تعدد اشيا، تعدد اعضا كبى اولوب اعضانك تعددى شخصك وحدتنه غير مانع اولديغى مثللو اشيانك تعددى ده « حق » ك وحدتنه منافى بولنمديغنه اشارتدر.

## حقايق اشيايه كسب اطلاع

حقايق اشيايه وقوف ايچون رياضت بدنيه و مجاهده مطلقه ايله حاصل اولور. وقت أزمنه‌نك، أمكنه‌نك اختلافى حسبيله انواع مجاهداتك تأثيرى دخى اختلاف ايدر.

وابشته بونك ايچون شرايعده اختلاف كوريلور.

انبيا و رسل كرام حضراتنك احوال سنيه لرنده ده بوكا دلالت ايدر.

چونكه آنلرك شريعتلرى فروع جزئيه جه بربرينه مخالف اولديغى حالده

اصول جزئيه جهتلرنده اصلا فرق يوقدر. بناء عليه جمله سى حقنده

هپ او زره بعث و ارسال بيورلمشدر.

## من قال لا اله الا الله دخل الجنة

رسول اكرمك « لا اله الا الله ديين جنته كيرر » قولى وجوه آتيه ايله

توجيه و تفسير اولنور.

اولا. بورادهكى جنتدن مقصد حور و قصور و سائره ايله مزينه اولان

دار الثواب دركه جنتك معناى مشهورى ده بودر.

ثانيا. بورادهكى جنت جنة امان حالتدن كنايه در. كفار قتل و اسارت

و نهب و غارت و ضرب و مقاتلات ايله تعذيب اولنديقلرى دار اسلام

اولان ايسه بو عذابدن خلاص بولنديقلرى ايچون رسول اكرم « من قال .. الخ »

بيوردى. كلمه توحيدى ايمان ايدنلك بو عذابدن بالتخصيص جنة امان جنته

داخل اولور جنته ايما و تلميح ديمك اولان « جنته » او جنة امان حالتدن كنايه قلنمشدر.

ثالثا. بورادهكى جنت ستر و ستره مقابله اولوب حديث شريف كلمه توحيدى

ايمان ايدن كيمسه كنديسنى بالجمله غوائل و مصائبدن حمايت و صيانت ايتمه اولور

مآلنى مفيد در.

رابعا. بورادهكى جنت « جنة وجربه » يعنى « ذاته » دن عبارت اولوب

حدیث شریف کونیه وعالمنده الله‌دن بشقه بر وجود اولمدیغی، بولنمدیغی
بیلیه جکه جنت وجه سبحانیه وذات الهیه‌یه داخل و واصل اولور دیمکدر.

خامساً. بوراده که جنتدن مقصد وجود باقی فردوسی اولوب
حدیث شریفده فانی فی الله مرتبه‌سنه واصل اولان کیمسه وجود ظلمانی جهنمیدن
بالتخلص وجود باقی فردوسی‌یه داخل اولور معناسنده‌در.

سادساً. بوراده‌کی «جنت» مراتب شریفه‌ده مقامات عالیه معناسنه
اولوب حدیث مذکور کلمهٔ توحیدی ایمان ایدن کیمسه کمالات شریفه ومراتب علیه‌یه
نائل اولور معناسنی مفیددر. زیرا هر حالت خفیه و دنیه‌یه جهنم تسمیه
اولندیغی کبی، هر حالت شریفه و مرتبهٔ عالیه‌یه دخی جنت تسمیه اولنور.
حالت توحید بر حالت شریفه و حالت اشراک‌ده بر حالت خفیه و دنیه اولدیغندن
«لا اله الا الله» دیین بر آدم بالطبع حالت خفیه‌دن بالخروج حالت شریفه‌یه
دخول ایتمش اولور.

الحاصل دنیاده اولسون آخرتده اولسون هر حالت شریفه‌یه جنت اطلاقی
صحیح اولدیغی کبی هر حالت کریهه و رذیله‌یه ده جهنم، نار اطلاقی صحیحدر.
بناءً علیه کتب سماویه‌ده وصف اولنان حور، قصور وسائره هپ بو
دیدیکمز شیلرک صورتنه حمل ایدیلور.

بوکا رؤیای صادقه دخی دلالت ایدر. بویله‌در. بر آدم عالم منامده کندینی
مزینه بر باغچه‌ده ویاخود عالی بر کوشکده بولندیغنی کورر، و بو حال اونک
بر مرتبهٔ عالیه‌یه و بر حالت شریفه‌یه واصل اوله جغنه دلالت ایدر. فی الواقع
بر از زمان صکره او آدم مطلقا بر حالت شریفه‌یه و بر مرتبهٔ علیه‌یه واصل اولور.
و او زمان حقدما کورمش اولدیغی باغچه‌نک ویا کوشکک ایشته بو حالتدن

بو مرتبه‌دن عبارت بولندیغنی آكلار.

نوم و غیبوبت شیئی ایله بر موت صغیردن عبارت اولدیغندن مشاهده ایتدیكی مشاهدات اخرویه جسدن اولمسی اقتضا ایدر.

ایمدی مقامات و حالات مذكوره‌یه مناسب اولان صور، نومیه‌نك صور اخرویه جسدن اولدیغی ثابت اولنجه كتب سماویه‌ده ذكر و وصف اولنان جنت، حور، قصور، نار، عذاب و سائره گبی شیلرك ده هر بری كیفیته مناسب بر مقام و بر حاله اشارت اولدیغی بلا شك تعین ایدر.

بو دیدیگم شیدن عقبایده آخرتك، جنتك، نارك، حورك و قصورك نه‌دن عبارت اولدقلری بیل، غفلت ایتمه.

فقط بو حقایقی بالمطالعه و اقتصار، حقیقت و معرفتجه و حقانیه اولدیغی زمان و حین زنهار عبادات و حسناتی ترك ایتمه. زیرا معارف حقیقیه‌نك مكاشفات یقینیه‌نك كمالات علیه‌نك، مقامات شریفه‌نك منشئی انجق ریاضت و انجق عبادتدر. اولیه ایله صاحبه الاثواب ده «دنیا و آخرت و حور و جنت بونلردن عبارت اولنجه عبادات و ریاضته حاجت یوقدر» دیمه. زیرا بو سوزلری سویلیان بر آدم هم ضال، هم ده مضل اولوب قتلی مباح در.

سابعاً. بوراده كی جنت مستور معناسنه اولوب حدیث مذكورك قائلی كلمهٔ توحیدی ایمان ایدن كیمسه محسوسدن بالخروج غیر محسوسه دخول ایدر. یعنی حس ظاهری ایله حس اولنان اشیاء عبادتدن فارغ اولهرق حساً ادراك اولنمیان ذات حقه عبادتده مشغول اولور معناسنده در.

مشو ذكر اولنان وجوه ایله رسول اكرمك «ان للقرآن ظهراً و باطناً

ولبطنه بطناً الى سبعة ابطن» قول شريفيله بيان بيورديغى بطون سبعه تمام اولدى. چونكه رسول اكرم بطون سبعه نك قرآن حقنده جارى اولديغنى اخبار بيورمشلر ايسه ده كنديسى مظهر جوامع الكلم اولدقلرندن آنك هر كلام حكمت نظامنده و على الخصوص كنديلرينه وحى اولنان و بناءً عليه قرآن حكمنده بولنان شو حديث شريفده ده بطون مذكوره نك تحققى مستحضردر.
حتى بو حديث شريف «جوامع الكلم» دن اولديغندن طولايى دركه عوام آنى وقوعى ممكن اولميان بر طاقم شيلر خلاصه ديبوده (الله ايله (راسخون فى العلم) دن ماعدا كيمسه نك بيله ميه جكى بر حكمت بنا قلمشلركه بونى عمومه قارشى سترقوارد اولان بر سترفيك ده بويله اولمسى مقتضاى مصلحتدر.
بعضه كيمسه لر وحى ده، شريعتده اعوجاج كوريورلر ايسه ده بو اعوجاج وحى ده و شريعتده دكل كنديسى حسّ و ادراكلرنده در هر نبى يه كلن وحى بالجمله محتملاتيله، ظاهريله، باطنيله مقصوددر.

## دجّال و قيامت و دابة الارض

زمان رسول عليه السلام ده بعضه ناسى قرآن دن حديث دن آكلامسه اولدقلرى «دجال» «قيامت» «دابة الارض» و سائره كبى شيلرك كنديسى زمانلرنده ظهورينه منتظر اوليورلرايدى.
نتكيم آنرك بو انتظارلرى مشهور و كتب مفصله ده مسطوردر.
حتكه متأخريه دخى كندى زمانلرنده بونلرك ظهورينه منتظر اولدبلر.

حتى بو بابده برچوق كتابلر دخی تصنیف وتألیف ایدلدی .

بونلردن بعضیلرینك اوستادلرك هجرتك اوچیوز سنه‌سنده بعضیلرده زمان مهدی ده ظهور ایده‌جکنی و ظهور مهدی نك ده یدی یوز ایله سکز یوز آراسنده وقوعه کله‌جکنی تعیین ایتدیلر .

حالبوکه هجرت سنه‌سی نك سکزنجی عصرینك نصفنه طوغری تقرب ایتمش اولدیغمز حالده آنلرك تعیین ایتمش بولندقلری شیلردن هیچ بریسی ظهور ایتمدیکی کبی بوندن صوکره دها نیجه بیك سنه‌لر دخی مرور ایده‌جك ویه اوشیلردن هیچ بریسی ظهور ایتمیه‌جکدر .

کذلك آنلرك زعم ایتدکلری کبی حشر اجساد دخی اصلا وقوعه کلمیه‌جکدر

بیت

سوف تری اذا انجلی الغبار     افرس تحتك ام حمار

یاربی کلمات تامه و فیوضات ملدن حرمته نار جهلدن بنی حفظ ایت بلا حقیقتم .

## الله محیط عالم در

«والله من ورائهم محیط» قول شریفی حق تعالی نك بالذات بتون کائناتی محیط اولدیغنی افاده ایتمسه و حقیقت ونفس الامره بوندن عبارت بولنمشدر .

جناب حقك بو عالمی محیط اولمسی زیدك کندی اعضاسنی محیط اولمسنه بکزر . ایمدی اعضای زیددن بر عضو حرکت ایتدکده ویا بر ایشه باقدقده او حرکتك اوتقلك فاعلی او عضو دکل بلکه او عضونك

صاحبی اولدن زید اولدیغی و بناءً علیه اعضا مظاهر آثار و افعالدن
عبارت قالدیغی کبی اجزا و افراد عالمدن بر جزؤ و بر فرد دخی حرکت ایتدکده
ویا بر ایسه یاپرقده او حرکتك او فعلك فاعلی دخی او جزؤ ویا
او فرد دکل بلکه الله اولوب اجزا و افراد الهیه مظاهر آثاردن
عبارت قالمشدر.

کذلك اعضانك تعددی ایله تعدد زید لازم کلمدیکی کبی اجزا و افرادك
تعددیله ده الهلك تعددی لازم کلمز و بو حالده الهدن بشقه
فاعل، قائل، سامع متحرك اولمدیغنده هیچ شبهه ایدیلمز.
بونی برآز ده شویله ایضاح ایده‌یم.

زید اعضاسندن عبارت دکلدر. بلکه اعضا زیدك مظاهریدر.
زید هر عضوده هر عضوك استعدادینه کوره ظهور ایدر و آنده
بر اثر اظهار ایدر. مثلا الده بطش «برشیئی شدت و قوتله اخذ ایتمك»
آیاقده مشی، لسانده تکلم، قولاقده سمع ظهوره کلیر.
بناءً علیه ماشی، سامع، ذایقه متکلم، باطش دخی اودر.
یوقسه بونلری یاپان کندیلرینك محل ظهورلری اولان اعضالر دکلدر.
کورولمزمی که زید برشخصی ضرب ایتدیکی وقت او شخص مضروب
«بنی زید ضرب ایتدی» دیر. زیدك الی ویاخود آیاغی ضرب ایتدی
دیمز. بناءً علیه اصل زید تجزی و انقسامی غیر قابل برشی اولوب
تجزی و انقسامی قبول ایدن شی انجق بدن و اعضادر. فقط
تجزی و انقسامی قبول ایدن بدن مخصوصده ظهور ایتمه‌سی حالبوکه
حسابیله‌ده فرق اولمدیغی ایچون او بدنه زید دنیلمشدر. یوقسه

حقیقتده دقت ایدلنجه زید بدن دکل بلکه بن دیدیکمز شیدن عبارتدر
بونک ایچوندرکه بر عضو تکلم ویا برینی ضرب ویاخود بر صدا استماع
ایلدکده ویا بر محلدن دیکر بر محله کیتدکده بونلرک هپسی شی واحد اولمقله
حقیقتده زیده اسناد اولنور .

هرهانکی بر عضو تکلم ایدوب « انا زید » دیسه بو صورتده اولور
و بوندن زیدک تعددی لازم کلمز .

ایشته حق تعالی ده مخلوقاته نسبتله بویله اولوب او مظهرلرده ظهور ایتمسه
و هر مظهردن صدور ایدن اثرک مؤثری ده او مظهر دکل بلکه اونده حسب الاستعداد
ظهور ایتمش بولنان حق جل و علی حضرتلرندن عبارت بولنمسه و مظهرلرک
تعددیله جناب حقک تعددی لازم کلمدیکی ده قطعیت حکمی آلمشدر .

اوت ایشته بو عالمده الله دن بشقه قائل ، فاعل ، سامع ، مالک یوقدر
بز بو حقایقی ذوقمزی استعداد ایتمه . زیرا حق تعالی ( ولو ان اهل القری
امنوا واتقوا لفتحنا علیهم برکات من السماء والارض ) بیورمسی
بورادهکی ( سما ) عالم ملکوته ( ارض ) عالم ملکه اشارتدر و لفظ نظم کریم
وجود حقیقی اربابنه ریاضت و عبادتله بره توجه ایدرایسه کندیلرینه الله
عالم ملک و ملکوت یوللرینی فتح ایدر و ایکی عالمک حقایقی کاشف
اولورلر الرحمانک الرحیم ده وارداتی قلبیه یی حصر قیلورز معانی افاده ایتمکدر .

## انبیاء و اولیاء

بر ( نبی ) ویا ( ولی ) یه کندی زماننده پك آز کیمسه‌لر میل و محبت ایدر .
وفاتندن صوکره ایسه ناسك آکا میل و محبتی بوسبتون آرتمغه باشلار .
نهایت هرکس آنك نبی ویا ولی اولدیغنی تصدیق ایدر .

بو ده وجوه اسبابدن نشئت ایدر .

اولا . بر نبی ویا ولی نك کندی زماننده حسودلری بولنور . واکثریا بو حسودلر ارباب نفوذدن اولور . بونلر آنك حقنده شوراده بوراده آکا مقابله ایدرلر . خلقك آنه نفرتی موجب برچوق سوزلر سویلرلر . خلق ده بونلرك سوزلرینه اینانه‌رق او نبی ویاخود ولی یه لایقیله اولدیغی اهمیتی ویرمزلر . حالبوکه او نبی ویا ولی وفات ایدنجه بالطبع حسودلرده بر بر وفات ایدرك آنك حقنده‌کی موجب نفرت اولان سوزلرده تدریجاً اورته‌دن زائل و آنلرك یرینه مناقب حرفه و حسنه قائم اولور . وبالنتیجه بونلرك اوزرینه ناسی ده آکا محبت و اعتقاد ایتمگه باشلیه‌رق نهایت جمله‌سی آنك نبی ویا ولی اولدیغنی تصدیق ایدر .

ثانیاً . کثرت ملاقات تقلیل محبته بادی اولدیغندن بر نبی ویا ولی ایله قومنك دائما یکدیگری مشاهده ایتمسی و بربریله محاضره و محاوره ایتمسی آنك حقنده‌کی محبت و اعتقادی تقلیل ایدر . و بو جهتله زمان حیاتنده کندیسنه پك آز کیمسه‌لر اتباع ایدر وفاتندن صکره ایسه بو حال زائل اوله‌رق قومنك آکا محبت و حسن ظنی گیتدکجه تزاید ایدر .

ثالثاً . بر نبي ويا ولي نڭ مزيت وفضيلتي تدريجاً ظاهر اولور .

رابعاً . عوام ناس نبوت ده و ولايت ده واقع نقصانلره
مخالف بر چوق شيلر توهم ايدرلر . نته كيم كتاب مبينڭ دلالت ايتديگي
اوزره منكرلر پيغمبر اولانڭ ذاتنڭ اكل و شرب ايتمه‌جگني و سوقلرده
مشي و حركت ايتميه‌جگني و انساندن دگل ملكدن اوله‌جغني و وقوعي
محال اولان بر طاقم خوارق اظهار و ايجاده مقتدر اوله‌بيله‌جگني توهم
ايتمشلر و رسول اكرم بونلرڭ زعم ايتدكلري كبي اولمديغندن محمد ده
بزم كبي بر انساندر . يوب ايچيور . سوقلرده گزيور . بونكله برابر
ايستديگمز خوارق اظهار ايده‌ميور . حالبوكه انبياى سالفه بويله
دگل ايديلر . بزم اونلردن طلب ايتديگمز شيلرڭ امثالني اونلر اتيان
و اظهار ايديورلر ايدي . بناءً عليه محمد نبي دگلدر . ديه طعن
ايتمشلر ايدي . البته عوام ناس انبيانڭ بويله اوصاف محاليه‌يه حائز
اولمه‌لري توهم و تخيل ايتدكلري جهتله ايچلرندن ظهور ايدن بر نبي
ويا بر ولي نڭ اوصاف مذكوره‌يه حائز اولمديغني گورنجه "انبياى سلف
شويله ايدي ، بويله ايدي . بو ايسه اونلر كبي دگل" ديه همان اونڭ
انكارينه مسارعت ايدرلرده انبياى سالفه نڭ دخي او نبي كبي اولدقلريني
بيلمزلر . وحتى اونلري حافظ و خياللرينجه گوررلر . حالبوكه
بو منكرلر انبياى سالفه زمانلرنده كلمش اولسه‌لر ايدي بلاشك اونلري
انكار ايده‌جكلر ايدي . نته كيم اول زمانلر موجود اولانلر عوام
دخي بونلر كبي اولوب شو زعم فاسده بناءً ايچلرندن ظهور ايدن
انبياى عظام حضراتي انكار ايتمشلر ايدي .

الحاصل اهل كمالڭ

زمانی مرور ایتدکجه عقول ناقصه اربابی آنلره بر صاقیم کمالات محالهیه
اسناد و آنلرک اوصاف محالهیی حائز اولدقلرینه اعتقاد
ایتمکده اولدقلرندن عصرلرنده ظهور ایدن کاملرده اوصاف مذکوره‌یی
بولمدیغی همان آنلری انکاره مسارعت ایدرلر.

مع هذا اگر آنلر کاملین سابقه‌یی گورمش اولسه‌لر ایدی آنلری دخی
انکار ایده‌جکلر ایدی چونکه زعملرنجه انبیأ و اولیأده بولنمسی
لازمگلن کمالاتک اکثرینی آنلرده بوله‌میه‌جقلر ایدی.

فقط بوله‌بیلورلرکه بویله کمالات او زمانلرده واقع اولدیغی گبی
گرک شیمدی و گرک ایلروده دخی واقع اولمه‌سی شایان دگلدر.

ایشته اکثریا عوام ناسک کاملین حاضره‌یی انکار ایتدکلری حالده
کاملین ماضیه‌یه اعتقاد ایتمه‌لری بو ذکر اولنان سببدن ناشیدر. الله اعلم

# تقسيم عبادات

عوامك عباداتى عادت، اهل سلوككڭ بعضيلرك عباداتنده خوف ورجايه، متوسطينك عباداتى ده نيل مقامات ووصله كراماته، منتهيلرك كى ايسه حدود شرعيه يى حفظ وصيانته مبنيدر.

فقط رياضت جديه و مجاهدۀ حقيقيه نك نهايتى يوقدر. چونكه رياضت و مجاهده معارف الهيه و سير فى الله‌ى تحصيل ايچون اولوب بونلر ايسه نامتناهى اولدقلرندن رياضت و مجاهده ده نامتناهيدر.

بناءً عليه كلام و تقسيم سابقمز عبادات خصوصنده در. عشقه حقنده اولوب مجاهده حقنده دكلدر.

## انقطاع الى الله

"انقطاع الى الله" تعبيرى اصطلاح اهل تصوفده تفكر و تيقظ معناسنده مستعملدر. بونكده حاصلى تحصيل معرفة الله ايچون علائق دنيويه دن بالانقطاع غايله جه تفكرات و تيقظات اولمقدن عبارتدر.

دائما معرفة الله ايچون بو يولده تحصيل اولنه بيلور. شويله كه انسانلر الله‌ى حجبه بيله‌جك اولورلر ايسه ايچلرنده يك آز كيمسه‌لر عبادات ومتعلقات ايله اشتغال ايدوب اكثريسى ايسه بونلردن ده آزاده قالمجقلردر

حق تعالى آخرتك قلبلريني مهرليه‌رك كنديني آنده بيدن ياپسه
والهوا وهو سوريني كنديلرينه اله اتخاذ ايديره‌رك او يولده آخرى
صحت وعبادات سوق ايتمه‌ركه بونده‌كى حكمت ومنفعتى آنجه
عارفينه تقدير ايدرلر .

## صوم وصال

صوم وصال مكروه دكلدر . واقعا انك حقنده بر نهى وارد اولمشدر
فقط بو نهى بزم عليهمزه دكل لهمزه در .
بو كبي نهى ايسه تحريم وكراهت ايچون اولميوب بلكه ترفيه وشفقت ايچوندر
تكليم اصول فقهده دخى بو يولجه تصحيح ايدلمشدر .
بناء عليه صوم وصالى ترك جائز اولديغى كبي بلا كراهت فعل دخى
جائزدر .
استشهاد حقنده نازل اولان ( واشهدوا ذوى عدل منكم ) قول تعالى‌سنده‌كى
( واشهدوا ) امرى ده وجوب ايچون اولميوب بلكه ترفيه وشفقت ايچون
اولوب كرك فعليله وكرك تركيله اثم وكراهت لازم كلمز .
امام مسلمك سعدر روايتى انس ابن مالك رضى الله عنه الوصال
ايدركى ( واصل النبي عليه السلام فى آخر شهر رمضان فواصل ناس
من المسلمين فبلغه ذلك فقال لو مدّ لنا الشهر لواصلنا وصالاً يدع المتعمقون
تعمقهم ) حديث شريفى ده شو مدعامزك حقيقة دلالت ايلر

زیرا بو حدیث شریف منطوقنجه حضرت رسول علیه السلام بر رمضان آخرنده صوم وصال ایتمه، یعنی افطار ایتمکسزین ایکی گونك اوروجنی نیت ایتمسی مسلمانلردن بر طاقم کیمسه‌لرده بو خصوصده کندیلرینه پیرو اولمشلردر.

بو حال جناب رسول اکرمه بالغ اولدقده رسول اکرم آنلرك بو فعللری تقبیح ایتمیوب بلکه « اگر شهر رمضان بزم ایچون برازدها اوزاده اولسه ایدی متعمقلرین ترك وصالی ایده‌جك قدر بز وصاللرده دوام ایدر ایدك » دیمشدر.

اگر صوم وصال حرام اولسه ایدی حضرت رسول آنلرك بو وصاللری تقبیح ایدردی و « بر دها بویله شئی یاپمیکز » دیه آنلری او فعلدن منع ایدر ایدی.

ایمدی البته بو حدیث دلالتیله آکلاشلدی که مقدما ذکر ایتدیگمز نهی‌لرین صوم وصال حقنده وارد اولان نهی، نهی تحریم دگل بلکه اهل ایمان و اسلامك دوچار کلفت اولمالری ایچون وارد اولمش بر نهی ترحیم و شفقتدر. اوبرابه بوگونکی اوروجی « افطار ایتمکسزین » یارینکی اوروجه وصل ایتمك ایستیان بر کیمسه ایچون « صوم وصال » حرام دگلدر بلکه مکروهدر.

حضرت صدیقه نك آلتی گون، عبدالله ابن زبیرك یدی گون، بعضه سلفك ده اوچر گون صوم وصال ایتمه اولدقلری دخی مروی درکه بونلر هپ اوکی صومك مکروه اولمدیغنه دلالت ایدر.

بعض متقیلرک ده قرقه کون صوم وصال ایتدیکی روایت اولونمشدر حتی
صلحا (هرکیم کیجه کوندوزلی قرقه کون صائم اولورایسه اکا عالم ملکوتدن
برنوع قدرت ظهور ایدرک اوکیمسه بعض اسرار الهیه یه واقف اولور)
دیمشلردر.

## رؤیت النبی

بعض کیمسه‌لر عالم مشاهده رسول اکرمی کورورلر و کوردکلری صورتک
حقیقةً رسول اکرمک صورتی اولدیغنی ظن ایدرلر. فقط بو ظن باطلدر
صاحب رؤیانک کوردیکی شیٔ تخیلیدر.
اوکونلرده رسول اکرمه پک اجنبی اولدیغی برمناسبت اوزره کوکی روحی
رسول اکرمک صورتنه تمثل ایدرک عالم مشاهده کندیسنه کورونمشدر.
ماتمثل عالم رؤیاده کوردیکی سائر صورتلر دخی هپ بو قبیلدندر.
بر آدم حال یقظه‌ده هرکسه کسب مناسبت ایدر. دنیاداکی کیمی ایله
استقبال ایدر ایسه حال نومده اونک روحی اوکیمسه دنیاده‌کی
صورتنه تمثل ایدرک کندیسنه کورینور.
عالم معناده بعضاً صاحب رؤیانک بعضاده صاحب صورتک حالی
صاحب رؤیایه منکشف اولور و بو بابده عارف ایله غیر عارف آراسنده
بر وجوه فرقه بولنور.
از جمله عارف (بعد الرب) غیر عارف ایسه (قبل الرب) در.

یعنی غیر عارف اولانلر بر فعلی اولا کندیلرینه و بعده ربلرینه
اسناد ایتدکلری حالده عارف اولانلر هر فعلی اولا و بالذات
ربلرینه و بعده کندیلرینه اسناد و نسبت ایدرلر.

## بر وحدت وجوده دائر بر کشف

برگون جمعده اوتورمه و سربجیب مراقبه اولمشدم. بو حالده
کندیمی مضطرب بر حالده گوردم نفسمک حال احتراق و اشتعالده
بولنان بر اوددن پارچه سندن ظهور ایدن علونک صداسنه مشابه
بر صدا ویردیکنی ایشیتدم.

بونی متعاقب قارشومده قیرمزی یه مائل بر لون ایچره مشاهده ایتدم
بعده حس ظاهری یه عودت ایله قارشومده که اوجاقده بر اوددن
پارچه سنک اشتعال ایتمکده و مضطرب اولمقده دیلنسنک قرمزی یه مائل
بایحه رنکده بر علو چیقارمقده بولندیغنی و او علونک زیاده گوردیکم
علو کبی بر علو اولدیغنی و ایشیتدیکم صدا کبی بر صدا ویردیکنی گوردم
بونک اوزرینه حال مراقبه ده نفسمده واقع اولان شئک ایسته
بوندن عبارت بولندیغنی بیلدم و حکم ایتدم که اوجاقده کی اوددن
بندن و بنده اندن عبارت اولوب آنک صوتی بنم و بنم صوتم ده
آنکدر.

کذلک آنک اشتعال و اضطرابی بنم و بنم اشتعال و اضطرابم ده آنکدر.

اول كورديكم لون ده ايشته بو اوددن دن ظهور ايدن عالمك
لونى اولوب بشقه بر لون دكلدر .

حضرت صديق « رضى الله عنه » هر نه يه باقار ايسه م اول اللهى كورورم
حتى قلبمك نفسمك ده مظاهر الهيه دن بر مظهر اولدقلرينى بيلورم
ديمسى ده بو سوزى ايله هر كورديكى شى ده اولا نفسى مشاهده ايتدكده
اولديغى و آنكده اللهدن عبارت بولنديغنى اعتراف ايتمشدر .
زيرا خوه باهره دقواى ساره هپ اندن عبارت اولمغله كندسى ده
بلا شك آنك عينيدر .
فقط حضرت عثمان « رضى الله عنه » هر نه شيئه نظر ايدر ايسه
« اولا او شيئى بعده اللهى مشاهده ايتدكده اولديغنى سويلمشدر .

## بعض حالاتك ظهوريله وحدت وجوده استدلال

هوا غايت بولطلى اولديغى وشمس اوكيفه بولطلر التده قالمش بولنديغى
بر كون ده ايدى كه حجره مده اوتوريور و وقتى بر درلو تحديد و تعيين ايده ميوردم
بر دنبره قلبمه « بو » سجدى ايكندى اذانى اوقونه جق » خاطره سى طلوع ايتدى
و بو خاطره بر قاچ كره تكرر ايدرك ذهنمده قرارگير اولدى .
او آنده وقت عصرك حلول ايتمه اولديغنى بيلدم و همان اذان صداسى
ده حس ايتدم .
عين بودن ابتدا او يعنى الله اولديغندن كنديمك اللهدن بشقه برشى

اولدیغنی ایشته بو حادثه ایله ده بالاستدلال حکم ایلدم .
بن ده احیاناً نفسمده واقع اولیورمش گبی بر حرکت قویه و
شدیده مزید حس ایدرم . هم ده بونی یالکز قوه سامعهم ایله
دکل بالجمله قوتلرم ایله دویارم .

ایشته بونده وحدت وجودک حقیقته دلالت ایدر . بو اسرارک
طرفندن درمیان ایدیلمسی بر فعل الهی دن باشقه برشی دکلدر . زیرا
حق تعالی ( ما یفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها وما یمسك
فلا مرسل له ) بیورمشدرکه بونک جمله معانیسندن بری ده
حق تعالی بر نبی ویا بر ولی واسطه سیله ناسک هدایتی
اراده ایتدکده آنک منعنه کیمسه قادر اولمیوب آنک بهمحال
وقوعه کله جکندن عبارتدر .

والله متم نوره ولو کره الکافرون

# روح

اعضا و اجزای بدنیه نك تأثیرات و تأثراتیله بدنده ظاهر اولان كیفیته ( روح ) اطلاق اولنور .

بعض حكما و متكلمین دیدكلری كبی روح بدندن صوڭره حادث در .

كذلك عالم مثال واسطه‌سیله بدن صورتنه تمثل ایتمه اولان شیئه ( كه بر جوهر نورانیدر ) روح اطلاق اولنور .

روح بر جوهردن عبارت اولدیغنه گوره حدوث بدنه ایكی مرتبه تقدم ایتمه اولنور . زیرا عالم مثال بدندن بر مرتبه عالم ارواحده عالم مثالدن بر مرتبه مقدم اولدیغندن جوهر نورانیدن اولان روحك بدندن ایكی مرتبه مقدم اولمسی اقتضا ایدر .

رسول اكرم افندیمزك « خلق الارواح قبل الاجساد بالفیِ عام » حدیث شریفلری دخی بوڭا اشارتدر . زیرا بوراده كی ( الفیِ ) لفظی ( مرتبتین ) معناسنه اولوب حدیث شریف ( ارواح اجساددن ایكی مرتبه اول خلق اولندی ) مآلنی مفیددر .

بوندن ارواحك حدوث زمانی ایله حادث اولمسی ده لازم گلمز .

رسول اكرم « صلی الله تعالی علیه وسلم » افندیمزه شو ایكی مرتبه‌دن هر بری بیك ییل صورتنه تمثل ایتمه اولدیغندن كندیسنه ظهور و انكشاف ایلدیكی كبی خبر ویرمسه ، تعبیری و توضیحی ایله بزم دیدیكمز شیئدن عبارت بولنمشدر . بو تعبیردن غفلت ایتمه زیرا بو تعبیر ایله رسول اكرمه ظهور ایدوب

جهلا آنلرك تعبيرندن عاجز وغافل قالەرق ظاهرى اوزره حمل
ايتدكلرى ايچون چوق شيلر مكتشف اولور .
مع هذا حكمت ومصلحته انلرى ظاهرلرى اوزره ترك ده در .
اهل السعادت كليه بونى ده ايى آكلايورلر . الحاصل رسول اكرمه
ظهور ايدن معنالر هپ صور محسوساتده ظهور ايتمه وحالبوكه بويله
صور محسوساتده ظهور ايدن معنالر اكثريا تعبير وتأويله محتاج بولنمشدر .
رسول اكرم بونلرى نيچون تعبير وتأويل ايتمدى ده ظاهرلرى اوزره
براقدى ديه سؤال اولونورسه ديرزكه حسب الزمان برنوع حكمت
بناءً رسول اكرم انلرى تعبير وتأويل ايتمدى بوزمانده او معرفت
موجود اولمديغندن آرتق شيمدى انلرى تعبير وتأويلده هيچ بر محذور
يوقدر . بو سوزلريمزدن نصوص قرآنيه واحاديث نبويەنك
معانى ظاهرەسنى نفى وانكار ايتمز اكلاشلمسون زيرا رسول اكرم
« ان للقرآن ظهراً وبطناً ولبطنه بطناً الى سبعة ابطن » بيورمشدر
بناءً عليه بر آيتك وياخود بر حديثك معناى ظاهرەسنه مغاير
بر معناى باطنيسى حقنده بر شى سويلر ايسەك مقصديمز ظاهرى
نفى دكلدر . بلكه بز ظاهره ده ، باطنه ده ، هم ده يدى بطنه قدر
باطنه ده قائل وظاهر ايله باطنى جامعز . عندمزده قرآن
اولسون ، حديث اولسون ظاهراً وباطناً حقدر . مگركه ظاهردن
مانع بر مجاز تعبير ايتمه اوله .

## امور غیبیه‌نك صور محسوساته تجلیسی

برگون بین النوم والیقظه حالنده بولندیغم بر حجره ده خارشومده بر صورت ظهور ایتدی. بكا برچوق سوزلر سویلدی. ازجمله بریسی (بكا مبین ایده‌لی دینی تحصیل ایده‌نی اللهدن بعید ایدرم) قضیه‌سی ایدی.

گوزیمی آچوب ده بونك رؤیا اولدیغنی آكلدیغم او گوردیگم صورتی دنیاده تقیید وتأویل ایلدم.

كذلك ینه بر وقت غیبه حالنده بولندیغم بر زمانده روحم بكا تجلی ایتدی اطرافمه شمسدن دها زیاده نورلر، ضیالر صاچیور ایدی بر حالده كه آنك نورینه حد ویایان تصوری بیله ممكن دگلدی.

بونك اوزرینه بكا ناقابل تعریف بر وجد و بر بكا عارض اولدی و بو حجره ده بریسی بكا (آخرت ایله دنیا آره‌سنده‌كی تغییر وتبدل اختیارلق ایله گنجلك آره‌سنده‌كی تغییر وتبدل كبیدر) دیه خطاب ایتدی یاخود بو سوز كندی كندیجه قلبمه طلوع ایتدی.

ینه صوفه‌ده اوتوریور ایدم. بكا بر نوم خفیف عارض اولدی عالم منامده بتون موجوداتك اللهدن عبارت اولدیغنی مشاهده ایتدم و بو حجره ده حق تعالینك بنم لسانم اوزره (یاالله) دیه ندا ایتدیگنی ایشیتدم وگوردم. چونكه بتون عالم اوندن عبارت و لسانم ده آنك لسانی ایدی بو هنگامده دخی بنده بر وجد حصوله گلدی كه اوندن آلدیغم لذت حالا بنی غشی ایتمكده‌در.

## انسانڭ هم بدنی، هم ده روحی غذایه احتیاجی

انسان نفس ناطقه ایله بدندن عبارتدر. حالبوکه بونلردن هر ایکیسی ایچون ده رزقه، رفقه غدا و نعم لازمدر.

بناءً علیه انسان اغذیهٔ بدنیه سنی تحصیل ایچون سعی ایتدیکی کبی اغذیهٔ روحیه سنی تدارک ایچون ده سعی ایتملیدر.

حتی عاقل اولانلر کیمسه اغذیهٔ روحیه سنی تدارک ایچون دها زیاده غیرت ایتملیدر. چونکه انسان بدنیله دکل اصل روحیله انسان اولدیغندن اغذیهٔ بدنیه سنی تحصیله سعی و غیرت ایدوب ده اغذیهٔ روحیه سنی تدارکه سعی و غیرت ایتمیان اوجرتی نظر اعتباره آلمیان خائب و خاسر و موتا عدادینه داخلدر.

71

## مشایخ عظامه میل محبتلردی

رسول اکرم افندیمز ( ان الله فی ایام دهرکم نفحات الا فتعرضوا لنفحاته ) بیورمشلر و بوراده‌کی نفحات لفظیله مرشدیه و کاملینه اشارت ایلمشلر و دیگر بر حدیثلرنده ده ( من احب قوماً فهو منهم ) بیورمشلر.

زیرا بر شئی بر شیئه تقرب ایلدکده آنک حکمنی اخذ ایدر. محب ده محبوبنه قلباً قریب و مقبل اولدیغندن مضمون حدیث بلا شبهه حق و ثابتدر. حتی گورلمزمی که گیجه ایله گوندوز بر بریله تقرب ایتدکده بر برینک حکمنی اخذ ایدیورلر و بو جهتله اخوان نامنی آلیورلر.

## صوفی ابن الزمان در

صوفی احوال ماضیه‌یی تفکر و آنک ایچون تأسف ایتدیگی کبی احوال مستقبله‌یی تأمل ایتمز. بلکه وقتی توجه نفسیه‌یه حال حاضره کندیسنه لازم اولان شیئلری تفکره صرف ایدر. صوفی بر طریقه بر عادت التزام ایتمز هر وقت حقه تابع اولور. حقدن باشقه بر شیئه نظر ایتمز.

بعضاً تصفیهٔ خاطر ایچون خلوت ایله مشغول اولور ایسه ده بو حرده ده بلکه هر نوع اشتغالنده و هر حال و کارنده حقه مقارن در.

هر نه قدر مشغولیتی اشتغال بیننده حسب الظاهر تباین و تضاد بولونور ایسه زیرا اعمال نیات ایله در.

الحاصل صوفی ابن الزمان در.

## سالك طريقت اولانره ظهور ايدن بر حكمه مدهشه

بر سالك مرتبهٔ نفره واصل اولوب او مرتبه‌یی قطع ایتمگه تام سلطان اولمازه بو مرتبه ایکی اسلام آراسنده بر برزخ اولدیغندن اوراده توقف ایدن سالك تنزل ایدر. بو توقفدن اللهم صقنير.

بن دخی اول مرتبه‌یه واصل اولدم. او اوراده بر چوق زمانلر قالدم ایسه‌ده له الحمد والمنه عنایت الٰهیه امدادیله اورادن قطع مسافه ایدرك سالماً سلامته چیقدم.

## سلوكك بعض مقتضیاتی

مریدلریمزدن برقاچی بنم باغمك محافظه‌سنه مأمور ایتمشدم. برگون آنلردن بریسی یانمه گلوب بر وجه آتی افاده‌ده بولندی: گیجه‌ده بر چوجوغك بنم باغه گیردیکنی و بر آغاجدن میوه قوپارمق اوزره بولندیغنی گوردك. ارقداشلریمزدن فلان درحال چوجوغك یانینه قوشه‌رق چوجوغه بر طوقات اوردی. بن ایسه قارشودن بو حالی سیر ایدیور ایدم. غایت متأثر اولدم. حتی تأثرمدن آیاغم اوزره طوره‌میوب درحال یره دوشدم. چوجوق ایسه دوشمدی.

طوقاتی یيان او چوجوق اولدیغی حالده بنم آندن زیاده متأثر اولمشمه تعجب ایتدم و حالا ایدیورم.

برنم مدینه کندیسندن ظهور ایدن بو وقعه‌یی غائبدن عد ایلدیکی ایسه ده
بوکبی شیلر تجربه و حتی متوسطلره کوره مقتضیات سلوکدن اولوب
آخرده اصلا غرابت یوقدر.

کذلک آره صره بزی زیارت ایدن و محبان صلحادن بولنان برکنج تجاره
ظهور ایتمسه اولان وقعه‌یی دخی بو قبیلدن بولورز.
موما الیه برکون یانمه کلوب شویولده افاده ده بولندی.

برکیجه اوطه‌مده اویویور ایدم. برسی بنی اویاندیردی باقمغله
اوزرینه اوتوردم. اویاندیران آدمک یوزینه باقدم یوزندن لمعان
ایدن نورلر درون حجره‌یی تنویر ایدیور. و بو نوردن غایت لطیف
و غایت دلفریب بر نور اولمقله بجه معلوم و معروف اولان نورلرك
خیالرك هیچ برینه بکزه‌میوردی

بو ذات قارشومده بر زمان طوردی ایسه ده بو مدت ظرفنده بکا هیچ برشی
سویلمدیکی کبی بن ده اکا هیچ برشی سویلیه‌مدم. بعده بو دلبره
غائب اولوب کیتدی. ظلمت ده ینه عودت ایدرك درون حجره‌یی استیلا
ایتدی. ایکنجی و اوچنجی کیجه‌لری دخی عینا حال وقوع بولدی. فقط
اوچنجی کیجه‌ده او ذاتك یاننده دیکر بر ذات دها بولنیور ایدی. او کیجه
صباح اولدقده بو وقعه‌یی احبابمزدن بعضیلرینه حکایه ایتدم و
بونك اوزرینه کرك او ذاتی کرك رفیقی بر دها کوره‌مدم.
برقاچ کون صکره بر خسته‌لغه طوتولدم آز قالدی که اولیوردم.

## انسان هر شیئڭ کاملیدر

نوع انسانده اولان ادراکات، اطلاعات، تصرفات کبی کرك مجردانده وکرك آخرت مافوقنده بولنمه احتمالی یوقدر

یعنی شو مرتبهٔ نوع انسانیه ( وجود مطلق ) ایچون حاصل اولان کمالات مراتب سائره نك هیچ برینده حاصل اولمه ممکن دکلدر. چونکه وجودك مرآت تجلای عظماسی انجق انساندر.

بونك ایچوندرکه بر حدیث قدسیده « لولاك لولاك لما خلقت الافلاك » بیورلمه و ملائکه دخی انسانه سجده و انقیاده مأمور اولمشدر.

عقل کل، نفس کل و بونلرك فوقنده کی مراتب وجود انسانده ظهور ایتدکجه انسان کبی بر شیئی ادراك و علم آنلر ایچون غیر قابلدر. چونکه نفس وجود هر شیئدن عاری اولدیغندن وجودك بر شیئی انسان کبی ادراك ایتمسی کندیسنه انجق مرتبهٔ انسانیه ده ممکن اوله بیلور.

واقعا عالمده ظهور ایدن کلمکده اولان اشیای عجیبه و آثار غریبه نك فاعلی، متصرفی، مدرکی هپ وجوددر.

فقط مزایا و مظاهر واسطه سیله وجوددر. اکر بو تحقیق انلارین رشده بالغ اولانلره هدایی قبول ایتمه اولورسك.

## هر شيئك وجود مطلق اولمسى

بيلمليسن كه عقل، نفس، روح، قلب هپ (الله) اسميله مسما اولان وجود مطلقدن عبارتدر. بونلره (وجود) نامى ويرلمسى هر بيرينك مراتب وجوددن بر مرتبه و مظاهردن بر مظهر اولمسى اعتباريله در.

(وجود مطلق) او شيدر كه اطواره سرايت ايدر و بر مرتبه دن ديكر مرتبه يه انتقال ايدر.

بعضاً فلك، بعضاً ملك، بعضاً عنصر، بعضاً معدن، بعضاً نبات، بعضاً حيوان و بعضاً انسان صورتنده ظهور ايدر.

الحاصل اسفل سافلين آندن عبارت اولديغى كبى اعلاى عليين ده آندن عبارتدر.

(وجود مطلق) او شيدر كه اولا صورت عناصرده ظهور ايتمش بعده صورت معادنده ظهوره كلمش صكره آندن صورت نباتيه يه و بعده صورت حيوانيه يه آندن صكره ده صورت انسانيه يه انتقال ايتمشدر. بناءً عليه بو صورتلرك صاحبى هپ او (وجود مطلق) اولوب او ده حق تعالى دن عبارتدر. حتى بو صورتلر زائل اولسه وجود دائما باقى برشى قالماز. نته كيم بر قيون اكل اولندقده انسان اولور و بونده نقصان بدنده تدبيره حصول كلير چونكه بدنده حاصل اولان اشيانك مديرى هپ نفس اولوب اقتضاسنه كوره دراده انواع تدبيراتى اجرا ايدر.

مظاهر سائره‌يى ده بوكا قياس ايله . بونك ايچوندركه حضرتلردن
« انا القلم . انا اللوح . انا العرش . انا الكرسى » سوزلرى صادر اولمشدر

## رؤيت الله

جناب حقك صورت محسوساتدن برنوع صورتله كندينى اوليا قوللرينه كوسترمسى
و بو طريقله ايله جناب حقى كورمسى ممكندر . بو ده آنجق طرف الهيدن برنوع
عاطفت و برنوع كرامت اولمق حكمنده‌در . چونكه حق تعالى بر عبدينى
بو وجهله كوسترمكه قادردر .
رسالۀ قشيريه ده باب كرامت فصلنده بو نوع رؤيت حقنده
ايكى قول ذكر اولنمشدر .

## اوليا اللهدن بعض خوارقك ظهورى

بر كيجه حجره‌ده اوقويوردم . بر پروانه كلدى سراجك اطرافنده دونمكه
باشلادى . كندينى برقاچ كره سراجه چارپدى نهايت يره دوشدى
وفات ايدوب ايتمديكنى آكلامق ايچون پروانه‌يى اليمه آلدم جسم لطيفنى
نظر دقتدن كچيردم . ذواللى ده حياتدن بر اثر قالمديغنى كورنجه آنك
وفات ايتمش اولديغنه قطعياً حكم ايتدم .
بعده بايزيد بسطامى نك وفات ايتمش بر قرغه‌يه نفخ روح ايدرك
ديريلتمش اولديغى مسئله‌سنى تخطر ايدوب بن ده بو پروانه‌يى اولوجهله

دیرلتمك ایستدم. دلهمان صافی بر قلب خالص بر یورك ایله
اوقودب باذن الله آنی احیا ایتدم.
بر دانه دیرلدكدن صكره مكانی سابقه اوچمغه باشلادی. كویاكه
اوله آتش دوشمه‌سه بالاحتراق دفاتر یانمسه ایدی.
نه چاره بونی انكار ایتمه. زیرا عارفده الله متجلی اولوب
الله ایسه هر شیئه قادردر.
نته‌كیم عیسی ده انجق اولدیغی حالده اكمل مظاهر اولدیغندن اسم
ظهور ایتمش و بو صورتده عارفك آنی عبارت بولمش سببه بناءً
عارف دخی مغیباته مطلع اولمقده‌در.
ایشته بو عارفك احیای موتی ایتمسی ده بو قبیلدندر.

## احوال انبیاء

انبیاء حال نومده اولدیغی كبی حال یقظه‌ده ده بو عالمدن عالم مثاله
روحاً انتقال ایدرك اوراده بر طاقم شیلر مشاهده ایدرلر.
بونكچون آنلرك مشاهده ایتدكلری شیلرك بعضیلری تأویل و تعبیره
محتاج اولور.
نته‌كیم رسول اكرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلری بر كوره یقظه
حالنده ایكن عالم مثاله روحاً انتقال ایتمش و اوراده خادیه صورتنده
بر صورت مشاهده ایتمش ایدی ده بعده او صورتی دنیا ایله تعبیر بیورمشلر ایدی

ایچندی عالم مثال ده کورینان او صورتی دنیا ایله تعبیر ایتمك
لزوم کلنجه بربی بیه او عالم ده کورینان جنت، حور، قصور
کبی اشیانك صورتلری کندیلرینه مناسب بر معنی ایله تعبیر ایتمك
واونلرك محتملتری اولان معانی اخری یه حمل ایتمك داخی بابنده
مستشرقلر ایده ایتدیکی ده اولوجهله تأویل و تفسیر ایتمك
دخی ممکن اولور.

بونك ایچوندرکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز
« ان للقرآن ظهراً وبطناً ولبطنه بطناً الی سبعة ابطن » بیورمشدر

## صفات الهیه

جناب حقك سمع، بصر، قدرت، حیات وسائره کبی بر چوق
صفتلری واردر.

بونلرك جملهسی مظاهرده ظهور ایتدکده و بو واسطه ایله حس
و ادراك اولنمقدهدر.

مظاهردن نظری قطع ایله جناب حق بالذات کندیسی دخی بو صفتلره
مالکدر، و بو اعتبار ایله صفات مذکوره صفات ظاهریهیه تشبیهدن
بری عقلك، وهمك، خیالك ادراکندن متعالیدر.

صفات حق، روحانیه اولسون، جسمانیه اولسون، حیوانیه اولسون،
نباتیه اولسون، جمادیه اولسون، سماویه اولسون، ارضیه اولسون

خلاصه هر نه اولور ایسه اولسون بالجمله اشیاده ثابت و موجوددر.
از جمله حیات صفتیله جمله اشیا حیات بولمقده کلام صفتیله ده
هر شئ انی تسبیح و تقدیس ایتمکده در.

## قوای انسانیه هپ حق دن عبارتدر

انسانک سمعی، بصری و سائر قوای ظاهریه و باطنیه سی هپ
حق دن عبارتدر. بونی نوافل ایله کسب قربیت ایدنلره تخصیص ایله
معرفت کامله نک آخرده حصولیدر.
یعنی انواع نوافل ایله اشتغال ایدرک جناب حقه تقرب ایدنلرکده
قوای ظاهره و باطنه لری هپ حق دن عبارت اولدیغنه علم و معرفت
حاصل ایتدکلری و نوافل ایله اشتغال ایتمیانلر ایسه بو حقیقتدن
غافل بولندقلری ایچون حدیث قدسی ده « انواع نوافل ایله بکا
تقرب ایدنک سمعی، بصری، اذنی هپ بن اولورم » بیورلمه
و بتصلری بو حکمدن استثنا ایدلمشدر.
علمی ایله عامل اولمیان بر کیمسه جهلادن عد اولنه رق زمرهٔ جهلاءه
الحاق اولندیغی کبی.

## تأثیر معاصیده اختلاف

اعتقادك اختلافیله تأثیر معاصی دخی اختلاف ایدر، بر عاصی
کندی اعتقادینه کوره معامله اولنور.

نته کیم «انا عند ظن عبدی بی» حدیث قدسیسی دخی بوکا دلالت ایدر.
البته الم، تنعم، عذاب، درکات لذات، درجات الهیه بو اصله
تفرع ایدر.

بناءً علیه بعضاً شخصك معذب و متألم اولمسنه سبب اولان بر فعل
دیکر شخصك متنعم و متلذذ اولمسنه سبب اولور.

کذلك تأثیر رؤیا دخی بحسب الاعتقاد تفاوت و اختلاف ایدر.
عینی رؤیا حسب الاعتقاد بر متیمم حقنده سوء تأثیر ایتدیکی حالده بر دیکری
حقنده حسن تأثیر ایدر. عکسی تقدیرده بونی ایجاب ایدر.

## جناب حق ایله مکالمه

سکز یوز اون سنه‌سنده صفر الخیرك بر کیجه‌سنده ایدی . شدتلی بر خسته‌لغه دوچار اولدم . او درجه‌ده که حیاتمدن قطع امید ایتدم و همان ماسوادن بالکلیه صرف نظر ایدرك حقه توجه ایلدم درون دلدن یارب بو خسته‌لقدن بنی ارجعیتك دییه یالواردم بونك اوزرینه هیچ بر صورت مشاهده ایتمکسزین حق تعالی حضرتلرینك(۱) بکا « سنی بو خسته‌لقدن خلاص ایده‌جکم » دیدیکنی ایشیتدم و همان کندیمه کلوب وجودمده آلام و اخطاردن اثر قالمدیغنی حس ایلدم و درحال کمال بشاشتله قالقوب اوطوردم . الله شافی حقیقیدر .

## استدلالات عقلیه

عقل و نظر طریقیله اشتغال انسان ایچون بر عقال و بر حجابدر زیرا قوه مفکره وهم و خیال ایله مخلوط و ممزوج اولدیغندن بر انسان فکر و نظر طریقیله اوغراشدقجه بو ایکی قوتك کندیسنه تسلطندن خلاص اولاماز . بناء علیه بو طریق ایله اشیایی بحثه بیلمز . متکلمینك مساعیدن بر مسئله‌یه فکر و نظر طریقیله علم حاصل کسب ایتدکدن

دائماً اوزرینه قرار ویردکده ده بر مدت صکره کندیلرینه اومدقلرینک
خلافی ظهور ایدرك آندن رجوع ایتمکلری دخی بو مدعامزی اثبات ایدر.
حاصلی نظر و فکر ایله اشتغال ایتمک اعتباریله عقله اعتماد یوقدر چونکه
قریباً بیان اولندیغی اوزره وهم و خیال آکا قاریشدیغندن بو حال
آنی ادراکات صافیه‌دن و بر شیئک حقیقتی اوزرینه کشف و اظهاردن
منع ایدر.

بو مقصدی بر آز ده شویله ایضاح ایده‌لم :
عقلده ایکی جهت واردر. بریسی فکر و نظر طریقیله اشیایی ادراك،
دیگری ده تصفیهٔ باطن ایله بر شیئی کشف و اظهاردر.
عقلک بطریق الکشف بر شیئی ادراکی اتم و خطادن ابعد اولوب بطریق النظر
ادراکی ایسه خیالات و وهم و خطایای کثیره ایله مخلوط و ممزوجدر.
طریق کشفده ایسه تصفیه و توجه و انبیایه اتباع ایله حاصلدر. بناءً علیه
بونلردن خالی اولدقده فکر و نظر طریقی انسان ایچون موجب جهالت و
ضلالتدر. اویله ایسه ریاضت و مجاهده‌ده و انبیایه اتباع ایتمک
فکر و نظر طریقیله اشتغالی اعتباریله عقله اتباعی ترك ایتمک هر عاقله
و هر سالکه اولی و الیقدر. تا که حقیقت کندیسنه تجلی ایتسون ده
حقایق اشیایی حقیله بالادراك عقلی کدورات و اوهام
و خیالاتدن مصون و محفوظ قالوب جناب حقی لایقیله اولدیغی
وجهله بیلسون.

# يڭى بر رؤيا

بر گون عالم منامده سمادن بر ایكی ییلدیزی املا مسح ایدن آنرك
اجزای سمادن بر جزؤ گبی اولوب باشقه باشقه‌یه بر شی اولدقلری مشاهده
ایتدم . او آنده خاطریمه شو گلدی . طاوس قوشنك قنادنده‌كی الوان گبی
شیلر باشقه باشقه‌یه بر جزؤ اولمیوب بلكه او قناد اجزاسندن اولدقلری
و شو قدر كه بو جهتله بونلرك اجزای سائره‌یه مغایر بولندقلری گبی ، بو
كوكبلرده آیری آیری بر شی دگل ، بلكه اجزای سمادن اولوب یالكز
گبی قرمزیجه گبی بر طاقم الوان مختلفه ایله اجزای سائره‌دن تمیز ایتمكدر .
كواكبك حد ذاتنده بویله اولملری ده محتملدر . بو حال بعض اطلسده
دخی مشاهده اولنور . زیرا بر اطلسك بعض محللری قیرمزی دیگر
محللری ایسه بو رنگدن خالی اولدیغی كثیر الوقوع در . حالبوكه قیرمزی
رنگی حائز اولان جزؤ باشقه باشقه بر شی دگل بلكه اجزای سائره
گبی او اطلسدن بر جزؤدر . شو قدر كه حائز اولدیغی قیرمزی رنگ ایله
اجزای سائره‌دن تمیز ایتمشدر .

البته كواكبك ده سمایه نسبتله بویله اولمسنه هیچ بر مانع یوقدر .

84

## آخرتك بر معناسی دها

هر شیئك اولى دنیا و عاقبتنده ده آخرت قسمی اولور. مثلا زنا و شرب خمر کبی شیلر ایله اولا بر نوع لذت حصوله کلیر بعده بو لذت و حرص بر قباحت بر ندامت تعقیب ایدرکه البته اولنه دنیا و او ندامت و قباحتنده ده آخرت نامی ویریلور.
حالبوکه بونلرك هر ایکیسی ده شو عالمده واقع اولور. بالجمله افعال و اثری تعقیب ایدن آثار و نتایج سائره‌یی ده بوکا قیاس ایله.

## عالم مثالده ظهور ایدن بعض کشفیات

سکز یوز اوتوز سکز سنه‌سنك جمادی الآخره سنك غره‌سی اولنده بر یکشنبه کیجه‌سنده عالم مثالده محی الدین عربی یی کوردم.
بکا دیدی که « شیطانی بو عالمدن آخره ایلتدم و آدم نیجون بو عالمده شیطان قالمدی. یالکز بعض آثاری قالدی. »

بعده بو رؤیایی اصحابمدن بعضلرینه حکایه ایتدم و بونی حقیقة ایدوب سؤال ایتدیکم زمان بکا حکایه ایتدیکی کیجه‌یه الیق تعبیر ایتدم الله اعلم بونك تأویلی شودر: شیطانه انسانده قوهٔ متوهمه‌در محی الدینك آنی بو عالمدن آخره اولمسی لطائف و نکاتك کثرتیله او قوتك بالکلیه دفع ایده‌جك قدر حکمنی ازاله و یرینه توحید حقیقی اقامه

اقامت ایتمه اوطننه و آنده بعض آثارك بقاسی ده اوقوتك

بعض کیجه‌لرده حالا حکمفرما اولدیغنه اشارتدر.

بو رؤیانك بكا ظهوری ده او کونلرده خصوص مذاکره سیله مشغول

بولندیغم مبنیدر.

بر کون عالم معناده بریسنك بر یرده ذکرالله ایله مشغول اولدیغنی

کوردم. اویقودن اویانجه یاقینده بر دیگرینك اللهی ذکر ایتدیکنی

مشاهده ایتدم. و بونك اوزرینه «من احب ان یرتع فی

ریاض الجنة فلیکثر ذکرالله تعالی» حدیث شریفنك حقیقتنه قطعیاً

قطعیاً حکم ایلدم. چونکه بو حدیثك مآلی اللهی چوق ذکر ایدن

بر کیمسه‌نك جنت باغچه‌لرنده بر باغچه‌یه مالك اولدیغنی افاده دن

عبارت اولوب ظهور ایدن شو وقعه نومیه ایسه بو حقیقتی بكا عیناً

کوستردی.

## منافع ذکرالله

اللهی چوق ذکر ایتمك مفتاح جمله کمالاتدر. زیرا بالجمله کمالات

اللهدن اولوب الله تقرب ایتمه ده دوام ذکر ایله حاصلدر.

چونکه «من احب شیئاً اکثر ذکره» حدیث شریفی مفهومنجه

ذکر کثیر محبتی محبت ده قربی ایجاب ایدر.

فی الواقع محبت الله ذکردن باشقه بر شیله حاصل اولمز زیرا

86

حق تعالى رؤيت بصر ايله ادراك ايدلمز كه كوزيمز ايله اني كوره لم ده
او واسطه ايله اكا محبت ايده لم . باطنده بشقه بر شي ايله مشغول اولورسه
بو حالده عين بصيرت ايله ده ادراك ايدلمز و بناءً عليه انسانه اكا
محبت امكان بوله ماز .

بونك ايچوندر كه ابتداى مرده سالكك ايله (الله) اراسنده الفت و
مناسبت غايت صعوبتلى در . جلب الفت و تحصيل مناسبت ايچون (اللهى)
تذكر و تخيل لازمدر . بو ده انجق ذكر دائمى ايله حصوله كلير اولور .
البته بوكا بناءً حق تعالى « اذكروا الله ذكراً كثيراً » و « فاذكرونى اذكركم »
آيتلريله عبادته طريقه ذكرى تعليم ايتمش و بونكله دخى انسانه رأفت
و شفقتى اظهار ايتمشدر .

فى الواقع بر سالك ذكره دوام ايتدكده بو ذكر آنك باطنده سرايت ايدر
بعده قلبه داخل اولور و البته او زمان مطلوب اولان محبت الله دخى
حصوله كلهرك آنكله تلذذ ايتمكه باشلار . آنده حكمده دخى استعدادينه كوره
كوكلنده ابواب رحمت فتح اولنور .

ذكر دائمى ايله تلذذ محبة اللهك حصولنه علامتدر و بو ده جنتك
افتتاحنه و سعادت معنويه‌نك حصولنه بر اشاره در .

نته كيم « مكتوب على باب الجنة لا اله الا الله » حديث شريفى دخى
ذكرسز الله ادراك اولنه ميه جغنه ؛ و ابواب جنت فتح ايديله ميه جكنه
اشارتدر .

## اجزای عالمك یكدیگرینه اولان شدت ارتباطی

بوتون عالم، اعلادن اسفله صحیح المزاج بر انسان كبی اولوب جوف عالمده و شو فضای نامتناهیده بولنان بالجمله اشیا و اجسامك یكدیگرینه شدت ارتباط و تأثیری واردر.

ایشته بو عالمك نظامنه سبب اولان شی آنك شو اوضاع اوزرینه بولنمسیدر. بونك ایچون (اشبو بولندقلری حیزلردن براز ارتفاع و یاخود بر مقدار انخفاض ایتسه‌لر نظام عالم بلا اشتباه مختل اولور) دیمشلر.

عوامك عبادتی عادتدر، اهل سلوكدن اولان مبتدیلرك عبادتی ده خوف و رجایه، متوسطینك عبادتی ده نیل مقامات و وصلت كرامته، منتهیلرك كه ایسه حدود شرعیه حفظ و رعایته مبنیدر.

فقط ریاضات و مجاهده حقیقیه‌نك نهایتی یوقدر. چونكه ریاضت و مجاهده معارف ربانیه و سر الٰهی تحصیل ایچون اولوب بونلر ایسه نامتناهی اولدیغندن ریاضت و مجاهده دخی نامتناهیدر.

بناءً علیه كلام و تفهیم سابقمز عبادت مخصوصه و طاعات مفروضه حقنده اولوب مجاهده حقنده دكلدر.

## انقطاع الی الله دیمك تفكر و تیقظدر

یعنی سالكك وجودات اضافیه‌دن یاخود مطلقه انتهای عدم التأخر تفكردر
زیرا ذكر كلیه‌یی عینه جزئیه‌ده رؤیتدن عبارتدر . و تفكر مطلوب اولمدن
وجود مطلقی درك ایچون قلبك معانی استیاده تصرفیدر . و بو انقطاع آرتیه
تیقظ دخی دینور . زیرا متحیر لزوم و غفلتدن آگاه اولورلر .
غفلت اكابر عندنده وجود مطلقی عینه مقیده‌ده عدم ادراكدر .
انقطاع الی الله تعبیری اصطلاح اهل تصوفده تفكر و تیقظ معناسنه
مستعملدر .

بونلك حاصلی تحصیل معرفة الله ایچون علائقه دنیه‌دن بالانقطاع
غوغیه‌لجه تفكرات و تیقظات اولمقدن عبارتدر .

و انما معرفة الله انجق بو یولده تحصیل اولنه بیلور . شو قدركه اسلام
اللهی بجه بیلمجك اولورلر ایسه انجیلمز بعضیلك ازكیملر عبادات
و طاعات ایله اشتغال ایدوب اكثریسی ایسه بونلردن آزاده قالمجقلرندن
الله ذوالجلال والكمال حضرتلری آنلرك قلبلرینی مطهرلیدرك كندیسنی
آنلره بیلدیرمز مقدر . والهوای والهوسلرینی كندیلرینه النتحاد ایدرك
او یولده آنلری صحابه و عباداته سوقه اجتهادكار بوندن حكمی
و منفعتی انجق عارفینه تقدیر ایدرلر .

# هر شیده ایكی جهت

بو عالمده هر شیده ایكی جهت واردر . بری جهت حسن ، دیگری ده جهت قبحدر .

ایمدی اگر حق تعالی بر قوله بر ایشی ایشلتمك ایسترایسه اكا او ایشك او فعلك جهت حسنی ارائه ایدر . و بونك اوزرینه او قول ده او ایشی ایشلر . كذلك حق تعالی بر قوله بر شیئی ترك ایتدیرمك دیلرسه اكا ده او شیئك جهت قبحنی ارائه ایدر . او قول ده او ایشی ترك ایدر .

ایشته بو حال اسباب كمالاتده دخی جاری اولدیغندن حق تعالی بر انسانه درجۀ كماله ایصال ایتمك ایسترایسه اكا اسباب كمالده كی جهت حسنی و اضدادنده كی جهت قبحی ارائه ایدر . و بونك اوزرینه او انسان دخی اسباب مذكوره ایله اشتغال و اضدادینی ترك ایدرك مقصودینه نائل اولور .

فقط ذكر دائمی اسباب كمالاتك جمله سندندر . ایمدی حق تعالی هر هانكی بر كیمسه‌یی كمالات اكابر درجاتنه ایصال ایتمك ایسترسه ذكر دائمی ده كی جهت حسنی و تركنده كی جهت قبحی اكا گوسترەرك بو ذكری كندیسنه سودیریر .

بونك اوزرینه او ده ذكر دائمی یه ملازمت ایده ایده نهایت بعونه الكریم مطلوبنه واصل اولور . و مسائل سائره‌یی دخی بوكا قیاس ایله .

هر شيئڭ بويله ايكى جهتى جامع اولمسى هيچ ده استبعاد اولنماز
چونكه الله بوكا قادر. و بوده بيوك بر اصل مقدركه اوده ذات عالمين
هر ذره نڭ جامع الاضداد اولمسيدر.

حق تعالى جمال و جلال صفتلرى ايله هر ذره ده تجلى ايتمه وبناء عليه
هر ذره و هر شئ بو ايكى صفتڭ اثرينى حائز اولمشدر.

معاصى و سيئات دخى بويله اولوب آخرده كى جهتڭ حسنى كورنلر آنلرى نعمه
جهتڭ قبحى كورنلر دخى آنلرى ترك ايله مسارعت ايدرلر.

والله يقول الحق و يهدى السبيل و حسبنا الله وحده و نعم الوكيل
و صلى الله على سيدنا محمد و على آله و صحبه اجمعين الحمد لله رب العالمين

انتهى بعونه تعالى

فى : ٢٤ رمضان ١٣٧٨ و ٣ نيسان ١٩٥٩

## ایچینده کیلر

تمت بالخیر